

EFRAGs standard for frivillig bærekraftsrapportering for unoterte SMB-er (VSME)

Desember 2024

ANSVARFRASKRIVELSE

Ansvarsfraskrivelse

Denne standarden for frivillig rapportering for unoterte mikro-, små og mellomstore foretak (VSME), med tilhørende VSME-begrunnelsesvedlegg, er utgitt av EFRAG. EFRAG påtar seg intet ansvar for innholdet eller eventuelle direkte, indirekte eller tilfeldige følger eller skader som har sitt utspring i råd eller veiledning i dette dokumentet. Informasjonen i denne publikasjonen utgjør ikke rådgivning og kan ikke tre i stedet for tjenester fra en kvalifisert rådgiver.

Om EFRAG

EFRAGs oppgave er å tjene den europeiske allmennhetens interesse innen både finansiell rapportering og bærekraftsrapportering ved å utvikle og fremme europeiske synspunkter innen foretaksrapportering. EFRAG bygger på og bidrar til utviklingen innen foretaksrapportering. Innen bærekraftsrapportering gir EFRAG tekniske råd til Europakommisjonen i form av utkast til europeiske standarder for bærekraftsrapportering (ESRS), som utarbeides gjennom en grundig prosess, og støtter effektiv gjennomføring av ESRS. EFRAG søker innspill fra alle interessenter og innhenter dokumentasjon om spesifikt europeiske forhold gjennom hele standardsettingsprosessen. EFRAGs legitimitet er basert på kompetanse, åpenhet, integritet, etterrettelighet, ansvarlighet og nytenkning. Dette gjør EFRAG til en overbevisende, tydelig og konsekvent aktør, som er anerkjent som Europas talerør innen foretaksrapportering og en bidragsyter til global fremgang innen foretaksrapportering.

EFRAG er finansiert av Den europeiske union gjennom programmet for det indre marked, med deltakelse fra EØS-EFTA-landene (Norge, Island og Liechtenstein), samt Kosovo. Alle synspunkter og oppfatninger som måtte komme til uttrykk i dette dokumentet er imidlertid kun forfatterens/forfatternes egne og gjenspeiler ikke nødvendigvis synspunktene og oppfatningene til Den europeiske union, Europakommisjonen eller landene som deltar i programmet for det indre marked. Verken Den europeiske union, Europakommisjonen eller landene som deltar i programmet for det indre marked, kan holdes ansvarlig for disse.

© 2024 EFRAG Med enerett. Gjengivelse og bruk er gjenstand for strenge begrensninger. En bes kontakte efragsecretariat@efrag.org for ytterligere informasjon

Innholdsfortegnelse

Standardens formål og hvilke foretak den gjelder for	4
Standardens struktur	5
Prinsipper for utarbeiding av bærekraftsrapporten (grunnmodul og omfattende modul)	6
Grunnmodul	8
Grunnmodul – Generelle opplysninger	8
B1 – Grunnlag for utarbeiding	8
B2 – Rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi	8
Grunnmodul – Indikatorer for miljø	9
B3 – Energi og klimagassutslipp	9
B4 – Forurensning av luft, vann og jord	9
B5 – Biologisk mangfold	9
B6 – Vann	10
B7 – Ressursbruk, sirkulær økonomi og avfallshåndtering	10
Grunnmodul – Sosiale indikatorer	10
B8 – Arbeidsstyrken – Generelle egenskaper	10
B9 – Arbeidsstyrken – Helse og sikkerhet	10
B10 – Arbeidsstyrken – Godtgjøring, kollektive forhandlinger og opplæring	10
Grunnmodul – Indikatorer for god forretningskikk	11
B11 – Domfellelser og bøter for korrupsjon og bestikkelser	11
Detaljert modul	12
Detaljert modul – Generelle opplysninger	12
C1 – Strategi: Forretningsmodell og bærekraft – Relaterte initiativer	12
C2 – Beskrivelse av rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi	12
Detaljert modul – Indikatorer for miljø	12
Hensyn ved rapportering av klimagassutslipp i henhold til B3 (grunnmodul)	12
C3 – Mål for reduksjon av klimagassutslipp og klimaomstilling	13
C4 – Klimarisiko	13
Detaljert modul – Sosiale indikatorer	13
C5 – Andre (generelle) egenskaper ved arbeidsstyrken	13
C6 – Tilleggsopplysninger om egen arbeidsstyrke – Menneskerettighetspolicyer og -prosesser	13
C7 – Alvorlige negative menneskerettighetshendelser	14
Detaljert modul – Indikatorer for god forretningskikk	14
C8 – Inntekter fra visse sektorer og utelukkelse fra EUs referanseverdier	14
C9 – Kjønnfordeling i styringsorgan	14
Grunnmodul: Veiledning	15
Veiledning for grunnmodul – Generelle opplysninger	15
Veiledning for grunnmodul – Indikatorer for miljø	17
Veiledning for grunnmodul – Sosiale indikatorer	38
Veiledning for grunnmodul – Indikatorer for god forretningskikk	41
Detaljert modul: Veiledning	43
Veiledning for detaljert modul – Generelle opplysninger	43
Veiledning for detaljert modul – Indikatorer for miljø	44
Veiledning for detaljert modul – Sosiale indikatorer	46
Veiledning for detaljert modul – Indikatorer for god forretningskikk	47
Vedlegg A: Definerte begreper	49
Vedlegg B: Liste over mulige bærekraftsforhold	56
Vedlegg C: Bakgrunnsopplysninger for finansmarkedsaktører som er brukere av opplysningene som produseres ved hjelp av denne standarden (avstemming mot annet EU-regelverk)	59

Standardens formål og hvilke foretak den gjelder for

1. Denne standarden for frivillig rapportering har som formål å støtte mikro-, små og mellomstore foretak med hensyn til å:
 - (a) fremskaffe opplysninger som vil bidra til å dekke informasjonsbehovet til store foretak som ber om bærekraftsopplysninger fra sine leverandører,
 - (b) fremskaffe opplysninger som vil bidra til å dekke informasjonsbehovet til banker og investorer, og dermed gi foretakene bedre tilgang til finansiering,
 - (c) forbedre håndteringen av bærekraftsforholdene foretakene står overfor, dvs. miljø- og sosiale utfordringer som forurensning, arbeidsstyrkens helse og sikkerhet. Dette vil gi dem bedre utsikter til konkurransedyktig vekst og gjøre dem mer robuste på kort, mellomlang og lang sikt.
 - (d) bidra til en mer bærekraftig og inkluderende økonomi.
2. Standarden er frivillig. Den gjelder for foretak¹ hvis verdipapirer ikke er tatt opp til handel på et regulert marked i Den europeiske union (unoterte verdipapirer). Regnskapsloven § 1-5 definerer tre kategorier av små og mellomstore foretak basert på balansesum, salgsinntekter og gjennomsnittlig antall **ansatte** i regnskapsåret.
 - (a) Mikroforetak er foretak som ikke overskrider to av følgende terskler:
 - i. balansesum: 5 millioner kroner
 - ii. salgsinntekter: 10 millioner kroner
 - iii. gjennomsnittlig antall ansatte: 10 årsverk
 - (b) Små foretak er foretak som ikke overskrider to av følgende terskler:
 - i. balansesum: 84 millioner kroner
 - ii. salgsinntekter: 168 millioner kroner
 - iii. gjennomsnittlig antall ansatte: 50 årsverk
 - (c) Mellomstore foretak er foretak som ikke overskrider to av følgende terskler:
 - i. balansesum: 290 millioner kroner
 - ii. salgsinntekter: 580 millioner kroner
 - iii. gjennomsnittlig antall ansatte: 250 årsverk.
3. Disse foretakene faller utenfor anvendelsesområdet til bærekraftsrapporteringsdirektivet (CSRD), men oppfordres til å bruke denne standarden. Standarden dekker de samme bærekraftsforholdene som europeiske standarder for bærekraftsrapportering (ESRS) for store foretak. Den er imidlertid forholdsmessig og tar således hensyn til grunnleggende egenskaper ved mikro-, små og mellomstore foretak. Mikroforetak kan begrense bruken til kun utvalgte deler av standarden, som fremhevet i avsnitt 5(a).
4. Samsvar med ESRS for store foretak er tillagt vesentlig betydning ved utarbeiding av standarden, samtidig som forholdsmessige krav er fastsatt. Standarden har ingen rettsvirkning, i motsetning til ESRS for store foretak.

¹ Herunder selvstendig næringsdrivende, ansvarlige selskaper og noterte mikroforetak.

Standardens struktur

5. Denne standarden har to moduler som foretak kan bruke for å utarbeide bærekraftsrapporten:
 - (a) **Grunnmodul:** Opplysninger (B1 og B2) og grunnleggende indikatorer (B3 til B11). Denne modulen er måltilnærmingen for mikroforetak og utgjør et minstekrav for andre foretak, og
 - (b) **Detaljert modul:** Denne modulen fastsetter datapunkter som sannsynligvis vil bli etterspurt av foretakets banker, investorer og bedriftskunder, i tillegg til grunnmodulens opplysningskrav B1-B11.

Avsnitt 24 nedenfor illustrerer tilgjengelige alternativer for utarbeiding av bærekraftsrapport i henhold til standarden, gjennom bruk av en eller flere av disse modulene. En valgt modul skal etterleves i sin helhet (med rom for fleksibilitet som angitt i avsnitt 22), men den enkelte opplysning skal kun gis når denne er relevant for foretakets særlige omstendigheter.
6. Bruk av grunnmodulen er en forutsetning for å kunne bruke detaljert modul.
7. Begrepene som benyttes i standarden er definert i Vedlegg A, *Definisjoner*. Gjennom hele VSME-standard er begrepene definert i ordlisten (Vedlegg A) angitt med **fete typer og kursiv**, unntatt når et definert begrep brukes mer enn én gang i samme avsnitt.

Prinsipper for utarbeiding av bærekraftsrapporten (grunnmodul og detaljert modul)

Etterlevelse av standarden

8. Denne standarden fastsetter krav som setter foretaket i stand til å gi relevante opplysninger om:
 - (a) hvordan det har hatt og sannsynligvis vil ha positiv eller negativ **påvirkning** på mennesker eller miljø på kort, mellomlang eller lang sikt, og
 - (b) hvordan miljøforhold og sosiale forhold har påvirket eller sannsynligvis vil påvirke foretakets finansielle stilling, resultater og kontantstrømmer på kort, mellomlang eller lang sikt.
9. Foretaket skal rapportere opplysninger som er relevante, pålitelige, sammenlignbare, forståelige og etterprøvbare.
10. Avhengig av hvilken type virksomhet foretaket driver, kan det være hensiktsmessig å inkludere tilleggsopplysninger (indikatorer og/eller beskrivende opplysninger) som ikke omfattes av standarden, for å opplyse om bærekraftsforhold som er vanlige i foretakets sektor (dvs. som bedrifter eller enheter med virksomhet i en bestemt bransje eller innen et bestemt område, vanligvis støter på) eller som er spesifikke for foretaket, ettersom dette bidrar til utarbeiding av relevante, pålitelige, sammenlignbare, forståelige og etterprøvbare opplysninger. Heri inngår også vurdering av opplysninger om klimagassutslipp innenfor scope 3 (se standardens avsnitt 50 til 53). Vedlegg B inneholder en liste over mulige bærekraftsforhold.
11. Foretaket kan supplere måleindikatorene fra grunnmodul og detaljert modul med ytterligere kvalitative og/eller kvantitative opplysninger i den grad det er hensiktsmessig i henhold til avsnitt 10 ovenfor.

Sammenlignbare opplysninger

12. Foretaket skal rapportere sammenlignbare opplysninger for foregående år, med unntak av indikatorer som oppgis for første gang. Foretaket skal rapportere sammenlignbare opplysninger fra og med andre rapporteringsår.

Relevansprinsipp

13. Enkelte opplysninger er kun relevant under særlige omstendigheter². Instruksene for de enkelte opplysningskrav angir slike omstendigheter og hvilke opplysninger som kun skal rapporteres dersom foretaket anser disse for å være "relevante". Når en slik opplysning er utelatt, antas det at den ikke er relevant.

Innlemmelse av datterforetak i rapporterte opplysninger

14. Dersom foretaket er morselskap i et konsern anbefales det å utarbeide bærekraftsrapporten på konsernbasis, herunder opplysninger fra datterforetakene.
15. Dersom morselskapet har utarbeidet bærekraftsrapporten på konsernbasis, herunder opplysninger fra datterforetakene, er datterforetakene unntatt fra rapportering.

Rapporteringsperiode og plassering av bærekraftsrapporten

16. Dersom bærekraftsrapporten utarbeides for å dekke behovene til store foretak eller banker som krever årlig oppdatering, skal den utarbeides årlig. Dersom foretaket utarbeider årsregnskap, skal bærekraftsrapporten utarbeides for en tidsperiode som samsvarer med utarbeidingen av årsregnskapet. Dersom konkrete datapunkter ikke er endret siden forrige rapporteringsår kan foretaket angi at det ikke har skjedd noen endring og henvise til opplysningene som ble gitt for dette datapunktet i foregående års rapport.
17. Rapportens hovedfunksjon er å gi opplysninger til faktiske eller potensielle forretningsforbindelser. Foretaket kan beslutte å gjøre bærekraftsrapporten tilgjengelig for allmennheten. I så fall kan foretaket fremlegge bærekraftsrapporten i en egen del av årsrapporten dersom

² For eksempel lovfestet krav om å fremlegge konkrete opplysninger, eller allerede frivillig fremleggelse av konkrete opplysninger gjennom et miljøstyringssystem.

det har en slik rapport. I motsatt fall kan foretaket fremlegge bærekraftsrapporten som et eget dokument.

18. For å unngå å fremlegge samme opplysninger to ganger kan foretaket i bærekraftsrapporten henvise til opplysninger som er fremlagt i andre dokumenter som er tilgjengelige samtidig som bærekraftsrapporten³.

Graderte og sensitive opplysninger

19. Når standardens opplysningsbestemmelser krever fremleggelse av **graderte** eller **sensitive opplysninger** kan foretaket utelate slike opplysninger. Dersom foretaket velger å utelate slike opplysninger skal dette oppgis under opplysningskrav B1 (se avsnitt 24).

Samsvar og sammenheng med regnskapsopplysninger

20. Dersom foretaket også utarbeider årsregnskap skal opplysningene som gis i bærekraftsrapporten i henhold til standarden
- (a) være i samsvar med det som oppgis i regnskapet for samme periode, og
 - (b) presenteres på en måte som letter forståelsen av sammenhenger med opplysninger i regnskapet, for eksempel ved bruk av hensiktsmessige krysshenvisninger.

³ I en fremtidig nettversjon av VSME-standarden kan foretaket, når det er hensiktsmessig, henvise til opplysninger som er fremlagt i andre dokumenter enn bærekraftsrapporten gjennom innlemming ved henvisning. Slik henvisning foretas ved å inkludere den relevante kildens sidetall, forutsatt at kildedokumentets PDF-format også gjøres tilgjengelig i nettversjonen.

Grunnmodul

21. Foretaket skal rapportere om sine miljøforhold, sosiale forhold og forhold som gjelder **god forretningsikk** (sammen betegnet som "bærekraftsforhold") ved bruk av opplysningskrav B1 til B11 nedenfor.
22. Dersom foretaket ønsker å gi mer omfattende opplysninger kan det også integrere måleindikatorene fra opplysningskrav B1 til B11 med opplysninger valgt fra detaljert modul.
23. Ytterligere veiledning om opplysningskrav B1 til B11 er å finne i avsnitt 66 til 209.

Grunnmodul – Generelle opplysninger

B1 – Grunnlag for utarbeiding

24. Foretaket skal oppgi:
 - (a) hvilket av følgende alternativer det har valgt:
 - i. ALTERNATIV A: Grunnmodul (kun), eller
 - ii. ALTERNATIV B: Grunnmodul og detaljert modul,
 - (b) dersom foretaket har utelatt en opplysning fordi den anses å være en **gradert** eller **sensitiv opplysning** (se avsnitt 19), skal foretaket angi hvilken opplysning som er utelatt.
 - (c) hvorvidt bærekraftsrapporten er utarbeidet på individuell basis (dvs. at rapporten kun omfatter foretakets opplysninger) eller på konsernbasis (dvs. at rapporten omfatter opplysninger om foretaket og dets datterforetak),
 - (d) dersom bærekraftsrapporten er utarbeidet på konsernbasis, en liste over datterforetakene, herunder deres forretningsadresse⁴, som inngår i rapporten, og
 - (e) følgende opplysninger:
 - i. foretakets juridiske form,
 - ii. NACE-sektorklassifiseringskode(r),
 - iii. balansesum (i norske kroner),
 - iv. salgsinntekter (i norske kroner),
 - v. antall **ansatte** i antall personer eller heltidsekvivalenter (årsverk),
 - vi. hvilket lande hovedvirksomheten drives og hvor vesentlig(e) eiendel(er) er lokalisert, og
 - vii. eide, leide eller forvaltede **steders** geografiske plassering.
25. Dersom foretaket har oppnådd bærekraftsrelatert sertifisering eller merking skal det gi en kort beskrivelse av disse (herunder, dersom det er relevant, sertifiseringens eller merkingens utsteder, dato og rangering).

B2 – Rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi

26. Dersom foretaket har innført konkrete rutiner, policyer eller fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi skal dette oppgis. Foretaket skal oppgi hvorvidt det har:
 - (a) rutiner. Rutiner kan i denne sammenheng for eksempel omfatte tiltak for å redusere foretakets vann- og elektrisitetsforbruk, redusere klimagassutslipp eller forebygge forurensning, initiativer for å forbedre produktsikkerheten, samt pågående initiativer for å forbedre arbeidsforhold og likebehandling på arbeidsplassen, **opplæring** i bærekraft for foretakets ansatte og samarbeid i tilknytning til bærekraftsprosjekter,
 - (b) **policyer** for bærekraftsforhold, hvorvidt disse er tilgjengelige for allmennheten, samt eventuelle separate policyer for miljøforhold, sosiale forhold eller god forretningsikk for å håndtere bærekraftsforhold,

⁴ Forretningsadressen er foretakets registrerte adresse.

VSME-standarden

- (c) eventuelle fremtidsinitiativer eller fremtidsplaner som gjennomføres i tilknytning til bærekraftsforhold, og
- (d) **mål** for å spore gjennomføringen av **policyene** og oppnådd fremdrift mot oppnåelse av målene.
27. Slike rutiner, policyer og fremtidsinitiativer innbefatter hva foretaket gjør for å redusere sin negative **påvirkning** og øke sin positive påvirkning på mennesker og miljø, for å bidra til en mer bærekraftig økonomi. Vedlegg B inneholder en liste over mulige bærekraftsforhold som kan dekket i denne redegjørelsen. Foretaket kan bruke malen i avsnitt 78 til å rapportere disse opplysningene.
28. Dersom foretaket også rapporterer i henhold til detaljert modul skal opplysningene som gis under B2 suppleres med datapunktene angitt i C2.

Grunnmodul – Indikatorer for miljø

B3 – Energi og klimagassutslipp

29. Foretaket skal oppgi sitt samlede energiforbruk i MWh, med en oppdeling som angitt i nedenstående tabell, dersom opplysningene som kreves for å foreta en slik oppdeling lar seg innhente:

	Fornybar	Ikke-fornybar	Sum
Elektrisitet (som gjenspeilet i strømregninger)			
Brensel			
Sum			

30. Foretaket skal oppgi sine estimerte **brutto klimagassutslipp** i tonn CO₂-ekvivalenter, i henhold til innholdet i *GHG Protocol Corporate Standard* (versjon 2004), herunder:
- (a) klimagassutslipp innenfor scope 1 i tonn CO₂-ekvivalenter (fra eide eller kontrollerte kilder), og
- (b) **lokasjonsbaserte utslipp innenfor scope 2** i tonn CO₂-ekvivalenter (dvs. utslipp fra produksjon av kjøpt energi, for eksempel elektrisitet, varme, damp eller kjøling).
31. Foretaket skal oppgi sin klimagassintensitet beregnet ved å dividere "**brutto klimagassutslipp**" oppgitt i avsnitt 30 med "salgsinntekter (i kroner)" oppgitt i avsnitt 24(e)(iv)⁵.

B4 – Forurensning av luft, vann og jord

32. Dersom foretaket allerede er pålagt ved lov eller annet nasjonalt regelverk å rapportere sine utslipp av forurensende stoffer til vedkommende myndigheter, eller dersom det frivillig rapporterer om disse i henhold til et miljøstyringssystem, skal det oppgi hvilke forurensende stoffer det slipper ut i luft, vann og jord i egen virksomhet, med mengdeangivelse for hvert forurensende stoff. Hvis disse opplysningene allerede er tilgjengelige for allmennheten kan foretaket alternativt henvise til dokumentet der disse rapporteres, for eksempel ved å oppgi den relevante URL-lenken eller legge inn en hyperlenke.

B5 – Biologisk mangfold

33. Foretaket skal oppgi antall og areal (i hektar) av **steder** som det eier, har leid eller forvalter i eller i **nærheten av et område med sårbart biologisk mangfold**.
34. Foretaket kan oppgi indikatorer knyttet til **arealbruk**:
- (a) samlet arealbruk (i hektar),

⁵ I en fremtidig nettversjon av VSME-standarden vil dette beregnes automatisk.

VSME-standarden

- (b) samlet ugjennomtrengelig område,
- (c) samlet **område som tar hensyn til natur** på produksjonsstedet, og
- (d) samlet **område som tar hensyn til natur** utenfor produksjonsstedet.

B6 – Vann

- 35. Foretaket skal oppgi sitt samlede **vannuttak**, dvs. hvor mye vann som tas ut innenfor organisasjonens (eller anleggets) grenser, og i tillegg skal foretaket separat opplyse om hvor mye vann som tas ut på **steder** som ligger i områder med høy vannbelastning.
- 36. Dersom foretaket har produksjonsprosesser med betydelig vannforbruk (f.eks. termiske energiprosesser som tørking eller kraftproduksjon, vareproduksjon, landbruksvanning osv.), skal det oppgi sitt **vannforbruk** beregnet som differansen mellom **vannuttak** og vannutslipp fra produksjonsprosessene.

B7 – Ressursbruk, sirkulær økonomi og avfallshåndtering

- 37. Foretaket skal oppgi hvorvidt det anvender **prinsippene for en sirkulær økonomi**, og i så fall hvordan det anvender disse prinsippene.
- 38. Foretaket skal oppgi:
 - (a) samlet årlig generert avfall oppdelt etter type (ikke-farlig og farlig),
 - (b) samlet årlig avfallsmengde som går til **materialgjenvinning** eller ombruk, og
 - (c) dersom foretaket driver virksomhet i en sektor som bruker betydelige materialstrømmer (f.eks. produksjon, bygg og anlegg, emballasje mv.), årlig massestrøm av relevante benyttede materialer.

Grunnmodul – Sosiale indikatorer

B8 – Arbeidsstyrken – Generelle opplysninger

- 39. Foretaket skal oppgi antall **ansatte** i antall personer eller heltidsekvivalenter for følgende indikatorer:
 - (a) type ansettelsesavtale (midlertidig eller fast),
 - (b) kjønn, og
 - (c) ansettelsesavtalens land, dersom foretaket driver virksomhet i mer enn ett land.
- 40. Dersom foretaket har 50 eller flere **ansatte** skal det opplyse om personalgjennomtrekk i rapporteringsperioden.

B9 – Arbeidsstyrken – Helse og sikkerhet

- 41. Foretaket skal gi følgende opplysninger om sine **ansatte**:
 - (a) antall og frekvens av **arbeidsrelaterte** ulykker **som skal registreres**, og
 - (b) antall dødsfall som følge av arbeidsrelaterte skader og arbeidsrelatert dårlig helse.

B10 – Arbeidsstyrken – Godtgjøring, kollektive forhandlinger og opplæring

- 42. Foretaket skal oppgi:
 - (a) hvorvidt de **ansatte** mottar **lønn** som er lik eller høyere enn gjeldende minstelønn for landet det rapporteres i, fastsatt direkte i nasjonal minstelønnslovgivning eller gjennom en **kollektivavtale**,
 - (b) prosentvis **lønnforskjell** mellom kvinnelige og mannlige **ansatte**. Foretaket kan utelate denne opplysningen når antall ansatte er under 150, men denne grensen vil bli redusert til 100 ansatte fra 7. juni 2031,
 - (c) prosentdelen av **ansatte** som omfattes av **kollektivavtaler**, og

(d) gjennomsnittlig antall årlige **opplæring**stimer per **ansatt**, oppdelt etter kjønn.

Grunnmodul – Indikatorer for god forretningsskikk

B11 – Domfellelser og bøter for korrupsjon og bestikkelser

43. I tilfelle domfellelser og bøter i rapporteringsperioden skal foretaket oppgi antall domfellelser og samlet bøtebeløp som er ilagt for overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser.

Detaljert modul

44. Denne modulen inneholder opplysningskrav som på en detaljert måte dekker informasjonsbehovene til foretakets forretningsforbindelser, så som investorer, banker og bedriftskunder, i tillegg til opplysningskravene som inngår i grunnmodulen. Opplysningskravene i denne modulen gjenspeiler finansmarkedsaktørenes og bedriftskundenes respektive forpliktelser i henhold til relevante lover og forskrifter. De gjenspeiler også hvilke opplysninger forretningsforbindelsene trenger for å vurdere foretakets bærekraftsrisikoprofil, f.eks. som (potensiell) leverandør eller (potensiell) låntaker.
45. Nedenstående tekst lister opp opplysningskravene C1 til C9, som skal være gjenstand for vurdering og rapportering dersom disse er relevante for foretakets virksomhet og organisasjon. Når en slik opplysning er utelatt, antas det at den ikke er relevant.
46. Ytterligere veiledning om opplysningskrav C1 til C9 gis i avsnitt 210 til 244.

Detaljert modul – Generelle opplysninger

C1 – Strategi: Forretningsmodell og bærekraft – Relaterte initiativer

47. Foretaket skal opplyse om hovedelementene i sin forretningsmodell og strategi, herunder:
 - (a) en beskrivelse av viktige produkt- og/eller tjenestegrupper som tilbys,
 - (b) en beskrivelse av viktige markeder foretaket driver virksomhet i (f.eks. forretningsmarked, engroshandel, detaljhandel, land),
 - (c) en beskrivelse av hovedforretningsforbindelsene (f.eks. hovedleverandører, kundedistribusjonskanaler og **forbrukere**), og
 - (d) dersom strategien har hovedelementer som er knyttet til eller påvirker bærekraftsforhold, en kort beskrivelse av disse hovedelementene.

C2 – Beskrivelse av rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi

48. Dersom foretaket har innført konkrete rutiner, **policyer** eller fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi, som det allerede har oppgitt under opplysningskrav B2 i grunnmodulen, skal det gi en kort beskrivelse av disse. Foretaket kan bruke malen i avsnitt 213 til dette formålet.
49. Foretaket kan angi høyeste nivå, om noe, i foretaket med ansvar for gjennomføring av disse.

Detaljert modul – Indikatorer for miljø

Hensyn ved rapportering av klimagassutslipp i henhold til B3 (grunnmodul)

50. Avhengig av hvilken type virksomhet foretaket driver kan det være hensiktsmessig å kvantifisere klimagassutslippene innenfor scope 3 (se standardens avsnitt 10) for å gi relevante opplysninger om foretakets **verdikjedepåvirkning** på klimaendringer.
51. Utslipp innenfor scope 3 er **indirekte klimagassutslipp** (utenfor scope 2) som stammer fra et foretaks **verdikjede**. Disse innbefatter aktiviteter som ligger oppstrøms for foretakets virksomhet (f.eks. innkjøpte varer og tjenester, innkjøpte kapitalvarer, transport av innkjøpte varer osv.) og aktiviteter som ligger nedstrøms for foretakets virksomhet (f.eks. transport og distribusjon av foretakets produkter, bruk av solgte produkter, investeringer osv.)
52. Dersom foretaket beslutter å oppgi denne målindikatoren bør det henvise til de 15 typene klimagassutslipp innenfor scope 3 som identifiseres i *GHG Protocol Corporate Standard* og beskrives i *GHG Protocol Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard*. Når det rapporterer om klimagassutslipp innenfor scope 3 skal foretaket inkludere vesentlige scope 3-kategorier (i henhold til [Corporate Value Chain \(Scope 3\) Accounting and Reporting Standard](#)) basert på sin egen vurdering av relevante scope 3-kategorier. Foretak kan finne ytterligere veiledning om konkrete beregningsmetoder for hver kategori i GHG-protokollens [Technical guidance for Calculating scope 3 Emissions](#).

53. Dersom foretaket i forbindelse med rapporteringen av utslipp innenfor scope 1 og 2 oppgir enhetsspesifikke opplysninger om utslipp innenfor scope 3 skal disse presenteres sammen med opplysningene som kreves i henhold til B3 – Energi og klimagassutslipp.

C3 – Mål for reduksjon av klimagassutslipp og klimaomstilling

54. Dersom foretaket har fastsatt **mål** for reduksjon av klimagassutslipp skal det oppgi målene i absolutte verdier for utslipp innenfor scope 1 og 2. I tråd med avsnitt 50 til 53 ovenfor og dersom foretaket har fastsatt mål for reduksjon av utslipp innenfor scope 3, skal foretaket også oppgi mål for vesentlige utslipp innenfor scope 3. Det skal særlig opplyses om følgende:
- (a) målåret og verdien for målåret,
 - (b) basisåret og verdien for basisåret,
 - (c) enhetene som **mål** er fastsatt i,
 - (d) andelen av scope 1, scope 2 og, hvis oppgitt, scope 3 som omfattes av målet, og
 - (e) en liste over hovedtiltakene som planlegges gjennomført for å nå **målene**.
55. Dersom foretak som driver virksomhet i sektorer med høy klimapåvirkning⁶ har vedtatt en omstillingsplan for begrensning av klimaendringer kan det gis opplysninger om denne, herunder en forklaring av hvordan denne bidrar til å redusere klimagassutslipp.
56. Dersom foretaket driver virksomhet i sektorer med høy klimapåvirkning og ikke har en omstillingsplan for begrensning av klimaendringer, skal det oppgi hvorvidt, og i så fall når, det vil vedta en slik omstillingsplan.

C4 – Klimarisiko

57. Dersom foretaket har identifisert klimarelaterte farer og klimarelaterte omstillingshendelser som skaper brutto klimarelaterte risikoer for foretaket skal det:
- (a) kort beskrive disse klimarelaterte farer og klimarelaterte omstillingshendelser,
 - (b) oppgi hvordan det har vurdert eiendelenes, virksomhetens og **verdikjedens** eksponering og sårbarhet for disse farene og omstillingshendelsene,
 - (c) oppgi **tidshorisontene** for identifiserte klimarelaterte farer og omstillingshendelser, og
 - (d) oppgi hvorvidt det har gjennomført **klimatilpasningstiltak** i tilknytning til klimarelaterte farer og omstillingshendelser.
58. Foretaket kan opplyse om potensielle negative effekter av klimarisikoer som kan påvirke dets økonomiske resultater eller forretningsvirksomhet på kort, mellomlang eller lang sikt, og angi om det vurderer risikoen som høy, middels eller lav.

Detaljert modul – Sosiale indikatorer

C5 – Generelle tilleggsopplysninger om arbeidsstyrken

59. Dersom foretaket har 50 eller flere **ansatte** kan det oppgi kvinneandelen på ledelsesnivå for rapporteringsperioden.
60. Dersom foretaket har 50 eller flere **ansatte** kan det oppgi antall selvstendig næringsdrivende uten ansatte som utelukkende arbeider for foretaket, samt midlertidig ansatte formidlet av foretak som primært tilbyr "arbeidskrafttjenester".

C6 – Tilleggsopplysninger om egen arbeidsstyrke – Menneskerettighetspolicyer og -prosesser

61. Foretaket skal besvare følgende spørsmål:

⁶ Sektorer med høy klimapåvirkning er de som er oppført i avsnitt A-H og L i NACE, som definert i vedlegg I til forordning (EF) nr. 1893/2006.

VSME-standarden

- (a) Har foretaket etiske retningslinjer eller menneskerettighets*policy* for **egen arbeidsstyrke**? (JA/NEI)
- (b) Hvis ja, omfatter disse:
- barnarbeid (JA/NEI),
 - tvangsarbeid (JA/NEI),
 - menneskehandel (JA/NEI),
 - diskriminering (JA/NEI),
 - forebygging av ulykker (JA/NEI), eller
 - annet? (JA/NEI – hvis ja, spesifiser).
- (c) Har foretaket en ordning for klagebehandling for **egen arbeidsstyrke**? (JA/NEI)

C7 – Alvorlige negative menneskerettighetsbrudd

62. Foretaket skal besvare følgende spørsmål:

- (a) Har foretaket bekreftede hendelser i **egen arbeidsstyrke** i tilknytning til:
- barnarbeid (JA/NEI),
 - tvangsarbeid (JA/NEI),
 - menneskehandel (JA/NEI),
 - diskriminering (JA/NEI), eller
 - annet? (JA/NEI - hvis ja, spesifiser).
- (b) Hvis ja, kan foretaket beskrive hvilke **tiltak** som er truffet for å håndtere **hendelsene** beskrevet ovenfor.
- (c) Kjenner foretaket til bekreftede **hendelser** som involverer **arbeidere i verdikjeden, berørte lokalsamfunn, forbrukere og sluttbrukere**? Hvis ja, spesifiser.

Detaljert modul – Indikatorer for god forretningsskikk

C8 – Inntekter fra visse sektorer og utelukkelse fra EUs referanseverdier

63. Dersom foretaket har virksomhet i en eller flere av følgende sektorer, skal det oppgi sine relaterte inntekter i sektoren(e):
- kontroversielle våpen (anti-personellminer, klyngeammunisjon, kjemiske våpen og biologiske våpen),
 - dyrking og produksjon av tobakk,
 - sektoren for fossilt brensel (kull, olje og gass) (dvs. at foretaket har inntekter fra leting, utgraving, utvinning, produksjon, bearbeiding, lagring, raffinering eller distribusjon, herunder transport, lagring og handel, av fossilt brensel som definert i artikkel 2 nr. 62 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1999 17), herunder en oppdeling av inntekter fra kull, olje og gass, eller
 - kjemikalieproduksjon, dersom foretaket er produsent av plantevernmidler og andre landbrukskjemiske produkter.
64. Foretaket skal oppgi hvorvidt det er utelukket fra noen av EU-referanseverdiene for tilpasning til Parisavtalen, som beskrevet i veiledningens avsnitt 241.

C9 – Kjønnfordeling i styre

65. Dersom foretaket har et styre, skal det oppgi dets kjønnfordeling.

Grunnmodul: Veiledning

66. Veiledningen nedenfor er ment å inngå i et økosystem som også vil omfatte utvikling av ytterligere støtteveiledninger fra EFRAG, ytterligere digitale verktøy og gjennomføringsstøtte (utdanningsaktiviteter, interessentengasjement) som tar sikte på å lette forståelsen av noen av veiledningens tekniske elementer.
67. Denne veiledningen støtter foretak som ønsker å benytte grunnmodulen.

Veiledning for grunnmodul – Generelle opplysninger

B1 – Grunnlag for utarbeiding

68. Ved rapportering av foretakets juridiske form i henhold til nasjonal lovgivning som angitt i avsnitt 24(e)(i) kan foretaket velge én av følgende foretaksstrukturer:
- (a) aksjeselskap
 - (b) enkeltpersonforetak
 - (c) ansvarlig selskap
 - (d) samvirkeforetak
 - (e) annet (angis utfra landets klassifisering av juridiske former).
69. Ved rapportering av foretakets NACE-kode(r) som angitt i avsnitt 24(e)(ii), er NACE-koder (Standard for næringsgruppering innen De europeiske fellesskap) klassifiseringer av økonomisk aktivitet som benyttes i Den europeiske union. Disse gir et standardisert rammeverk for sektorklassifisering av økonomisk aktivitet, hvilket muliggjør sammenlignbarhet og fellesforståelse mellom de ulike EU-landene.
70. NACE-koden består av minimum 2 og maksimum 5 sifre, avhengig av hvor spesifikt den økonomiske aktiviteten er angitt. Listen over NACE-koder finnes i følgende dokument: [FORORDNING \(EF\) nr. 1893/2006](#).

Nivå nr.	Identifikator	Beskrivelse
1	Seksjon	Seksjoner identifiseres med en bokstav, og definerer 21 næringshovedområder, så som landbruk, industri eller varehandel.
2	Divisjon	Divisjoner identifiseres med en tosifret tallkode og identifiserer en bestemt næring innenfor næringshovedområdet. Det finnes i alt 88 divisjoner.
3	Gruppe	Grupper identifiseres med en tresifret tallkode (som inkluderer divisjonens to sifre) og definerer en bestemt næringshovedgruppe innenfor næringen. Det finnes rundt 270 grupper.
4	Klasse	Klassen identifiseres med en firesifret tallkode (som inkluderer divisjonens og gruppens sifre) og definerer en bestemt næringsgruppe innenfor næringshovedgruppen. Det finnes rundt 450 klasser.

71. Ved rapportering av antall **ansatte** som angitt i avsnitt 24(e)(v) er heltidsekvivalenter (FTE) antall heltidsstillinger i et foretak. Det kan beregnes ved å dividere en ansatts fastsatte arbeidstid (samlet antall effektive arbeidstimer per uke) med arbeidsgiverens standard heltidsarbeidstid (samlet antall timer for en heltidsansatt arbeider). For eksempel vil en ansatt som arbeider 25 timer hver uke i et selskap der heltidsarbeidstiden er 40 timer utgjøre 0,625 FTE (dvs. 25/40 timer).
72. Antall ansatte er samlet antall personer som er ansatt i foretaket på et gitt tidspunkt.

VSME-standarden

73. Når foretaket rapporterer om landet der hovedvirksomhet og vesentlige eiendeler er lokalisert, som angitt i avsnitt 24(e)(vi) og (vii), skal foretaket fremlegge disse opplysningene for hvert av sine **steder** ved bruk av nedenstående tabell:

Steder	Adresse	Postnummer	By	Land	Koordinater (geografisk plassering)
Forretningsadresse (f.eks.)					
Lager (f.eks.)					
Industrianlegg (f.eks.)					

74. Et foretaks geografiske plassering forventes å være et verdifullt datapunkt for interessenters vurdering av risikoer og muligheter forbundet med SMB-en, særlig i tilknytning til bærekraftsforhold som **tilpasning til klimaendringer**, vann, økosystemer og biologisk mangfold.
75. Geografisk plassering skal oppgis som punkter i rommet for enkeltenheter eller polygonpunkter som definerer grensene for et større, mindre enhetslignende **sted**, for eksempel en gård, en gruve eller et anlegg. Foretaket kan også oppgi en punktlynge for å gjøre det enkelt å identifisere vedkommende område. Punktene i rommet skal oppgis som koordinater med fem desimaler (f.eks. 0° 00' 0,036").
76. Når foretaket oppgir eide, leide eller forvaltede **steders** geografiske plassering skal stedenes koordinater inkluderes i tabellen vist i avsnitt 73. Foretaket kan benytte nettbaserte kartverktøy (f.eks. Google maps, Apple maps) til å identifisere koordinatene til eide, leide eller forvaltede steder. Foretaket kan også benytte egnede programvareverktøy eller -plattformer til ytterligere angivelse av større steders omkrets eller areal.
77. Hva angår avsnitt 25 kan bærekraftsrelatert sertifisering innbefatte registrerte miljømerker fra en EU-, nasjonal eller internasjonal merkeordning som svarer til en SMBs hovedvirksomhet. For eksempel dekker EU Ecolabel konkrete produkter, som tekstiler og fottøy, gulvbelegg (f.eks. tregulv), rengjørings- og hygiene produkter, elektronisk utstyr eller møbler. Foretaket kan sjekke [EU Ecolabels produktgrupper](#) og [produktkatalog](#) for ytterligere informasjon.

B2 – Rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi

78. Foretak kan benytte følgende mal for å rapportere om B2-datapunkter.

	Har dere innført bærekraftsrutiner/policyer/ fremtidsinitiativer som omhandler noen av følgende bærekraftsforhold? [JA/NEI]	Er disse tilgjengelige for allmennheten? [JA/NEI]	Har policyene noen mål? [JA/NEI]
Klimaendringer			
Forurensning			
Vann og marine ressurser			

VSME-standarden

Biologisk mangfold og økosystemer			
Sirkulær økonomi			
Egen arbeidsstyrke			
Arbeidere i verdikjeden			
Berørte lokalsamfunn			
Forbrukere og sluttbrukere			
God forretningskikk			

79. Dersom foretaket er et samvirkeforetak, kan det oppgi følgende:

- (a) arbeideres, brukeres eller andre interessenters eller lokalsamfunns effektive deltakelse i styringen,
- (b) finansinvesteringer i kapital eller eiendeler i samvirkeenheter som henvist til i rådsrekommendasjon av 29. september 2023 (unntatt donasjoner og bidrag), og
- (c) eventuelle begrensninger i overskuddsutdeling knyttet til virksomhetens gjensidige karakter eller virksomhetens karakter av tjenester av allmenn økonomisk interesse (SGEI).

Veiledning for egen arbeidsstyrke, arbeidere i verdikjeden, berørte lokalsamfunn, samt forbrukere og sluttbrukere

80. For forståelse av bærekraftsforhold med tilknytning til sosiale rettigheter og menneskerettigheter vises det til vedlegg B for en liste over mulige bærekraftsforhold. Denne listen kan bidra til å identifisere hvorvidt policyene, rutinene eller fremtidsinitiativene tar sikte på å håndtere negativ **påvirkning** på menneskerettigheter på en omfattende måte, eller er begrenset til visse grupper av berørte interessenter (for eksempel arbeidere i oppstrøms **verdikjede**). Som en del av denne redegjørelsen kan foretak også oppgi hvorvidt de har en prosess for å håndtere menneskerettighetsrelaterte klager.

Veiledning for grunnmodul – Indikatorer for miljø

B3 – Energi og klimagassutslipp

Klimapåvirkning: energibruk og klimagassutslipp

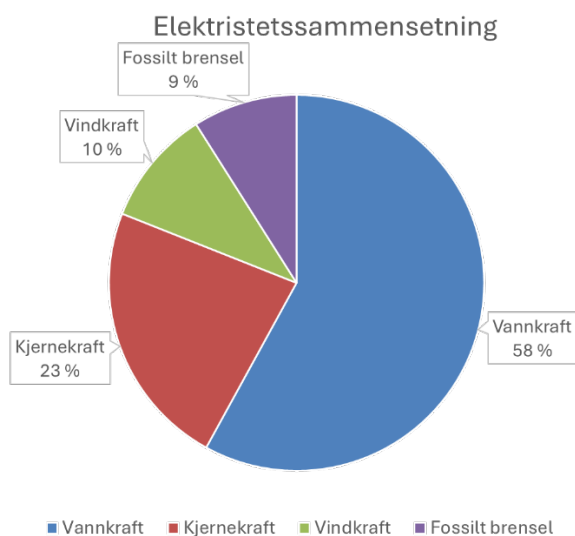
81. Avsnitt 29 og 30 omhandler foretakets rapportering av **klimapåvirkning** ved å gi opplysninger om energibruk og **klimagassutslipp**. Denne veiledningen for opplysningskrav B3 utgjør ikke et ytterligere datapunkt utover opplysningene som er beskrevet i avsnitt 29 (om energiforbruk) og 30 (om klimagassutslipp), men beskriver snarere en overordnet målsetning og presenterer grunnopplysningskrav B3 i en større sammenheng.

Energiforbruk

82. Klimarelatert **påvirkning** er i stor grad drevet av energiforbruk. Det er derfor relevant å oppgi både mengde og type energiforbruk – f.eks. fossile brensel som kull, olje og gass versus **fornybar energi** – og dets sammensetning. Eksempler på energiopplysninger er samlet energiforbruk oppdelt etter fossilt brensel og elektrisitet. Andre oppdelinger kan rapporteres, så som forbruk av kjøpt eller egenprodusert elektrisitet fra fornybare kilder. Her følger et eksempel på opplysningene det bes om i avsnitt 29.

	Forbruk av fornybar energi (MWh)	Forbruk av ikke-fornybar energi (MWh)	Samlet energiforbruk 202(x) (MWh)
<i>Elektrisitet (som gjenspeilet i elektrisitetsregninger)</i>	300	186	486
<i>Brensel</i>	3	7	10
<i>Sum</i>	303	193	496

83. Dersom foretaket kjøper fossilt brensel (f.eks. naturgass, olje) eller fornybart brensel (f.eks. biodrivstoff, som biodiesel og bioetanol) for å produsere elektrisitet, varme eller kjøling til eget forbruk, må det unngå dobbeltregning. Foretaket medregner derfor kun energiinnholdet i kjøpt brensel som brenselforbruk, men medregner eller rapporterer ikke forbruket av elektrisitet og varme produsert fra dette brenselet en ytterligere gang. Ved elektrisitetsproduksjon fra fornybare energikilder som sol eller vind – og der det ikke er nødvendig å bruke brensel – medregner foretaket produsert og forbrukt elektrisitetsmengde som elektrisitetsforbruk.
84. Foretaket skal ikke motregne sitt energiforbruk mot egen energiproduksjon, selv om energi som produseres på **stedet** selges til og brukes av en tredjepart. Foretaket skal også unngå dobbeltregning av brenselforbruk når det oppgir egenprodusert energiforbruk. Dersom foretaket produserer elektrisitet fra en ikke-fornybar eller fornybar energikilde og deretter forbruker den produserte elektrisiteten, skal energiforbruket kun telles én gang under brenselforbruk. Andelen **fornybar energi** i forbruket kan beregnes på grunnlag av opprinnelsesgarantier, sertifikater for fornybar energi eller elektrisitetssammensetning som angitt på elektrisitetsregningen. Elektrisitetsregningen kan angi forbrukte elektrisitetsenheter og spesifisere hvilken prosentdel av levert elektrisitet som kommer fra fornybare kilder, og kan se ut som nedenstående figur.

VSME-standarden

85. Ved utarbeiding av energiforbruksopplysningene som kreves i henhold til avsnitt 29 skal foretaket ikke medregne råmaterialer og brensel som ikke forbrennes for energiformål. Foretak som forbruker brensel som råmaterialer kan gi opplysninger om dette forbruket separat fra de påkrevde opplysningene.

Omregning mellom ulike energienheter

86. Foretak skal rapportere sitt energiforbruk i form av endelig energi, hvilket er energimengden som er levert til foretaket, eksempel megawattimer (MWh) elektrisitet kjøpt fra kraftleverandøren, damp mottatt fra et industrianlegg i nærheten eller diesel kjøpt på bensinstasjoner. Elektrisitet viser eksplisitt til varme, damp og kjøling. Brensel omfatter alt som forbrennes, f.eks. gass, naturgass, biomasse osv.
87. Avsnitt 29 angir MWh som foretrukket enhet for måling av energiforbruk. Hva angår brensel eller biomasse er omregning til MWh påkrevet for data som angis i andre enheter, så som energiinnhold (f.eks. kJ, Btu), volum (f.eks. liter, m³) eller masse (f.eks. metriske tonn, amerikanske tonn).

88. For brenselforbruk målt i masse (f.eks. ved, kull) skal foretaket:

(a) innhente brennstoffets netto brennverdi (f.eks. kJ/metriske tonn, TJ/Gg) (kan være en typisk verdi offentliggjort av pålitelige kilder, f.eks. FNs klimapanel (IPCC), eller kan oppgis av leverandøren eller innhentes internt),

(b) omregne netto brennverdi til MWh/tonn, for eksempel:

$$1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 277,78 \text{ MWh}, \quad 1 \text{ Gg} = 109 \text{ g} = 1 \text{ 000 t}$$

$$11,9 \text{ TJ/Gg} = 11,9 * 277,78/1000 \text{ t} = 3,31 \text{ MWh/tonn, og}$$

(c) beregne massens energiinnhold, for eksempel:

$$1 \text{ 245 345 t} * 3,31 \text{ MWh/tonn} = 4 \text{ 117 111 MWh}$$

89. For flytende brensel skal foretak:

(a) omregne volumopplysninger til masse ved å multiplisere volum med brenselstetthet, for eksempel

$$\text{Diesel} = 4 \text{ 456 000 l}, \quad \text{Dieseltetthet} = 0,84 \text{ kg/l}$$

$$4 \text{ 456 000 (l)} * 0,84 \text{ (kg/l)} = 3 \text{ 743 040 kg} = 3 \text{ 743 t},$$

(b) beregne energiinnholdet ved å multiplisere massen med netto brennverdi, for eksempel $3 \text{ 743 [t]} * 43 \text{ [TJ/Gg]} = 3 \text{ 743 t} * 43 \text{ TJ/(1 000 [t])} = 160,95 \text{ [TJ]}$, og

(c) omregne TJ til MWh, for eksempel $1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 277,778 \text{ MWh}$

$$160,95 \text{ [TJ]} = 277,78 \text{ [MWh/TJ]} * 160,95 \text{ [TJ]} = 44 \text{ 708 MWh}$$

Dokumentasjonskilde:

Data

Dokumentasjonskilde

CDP

CDP Technical Note: Conversion of fuel data to MWh

https://cdn.cdp.net/cdp-production/cms/guidance_docs/pdfs/000/000/477/original/CDP-Conversion-of-fuel-data-to-MWh.pdf?1479755175

Klimagassutslipp

90. Hva angår brutto **klimagassutslipp** fra foretakets virksomhet bygger kravet i avsnitt 30 på definisjonene og reglene i GHG-protokollen, som er den ledende regnskapsstandarden for klimagassutslipp. I henhold til avsnitt 30 skal foretak rapportere om sine utslipp innenfor scope 1 og 2. Klimagassutslipp innenfor scope 1 omfatter direkte utslipp fra eide eller kontrollerte kilder. Utslipp innenfor scope 2 er **indirekte klimagassutslipp** som følge av rapporterende selskaps virksomhet (ettersom disse stammer fra foretakets energiforbruk), men som oppstår ved kilder som eies eller kontrolleres av et annet selskap. I nedenstående avsnitt gis det ytterligere veiledning om hvordan utslipp innenfor scope 1 og 2 beregnes.

VSME-standarden

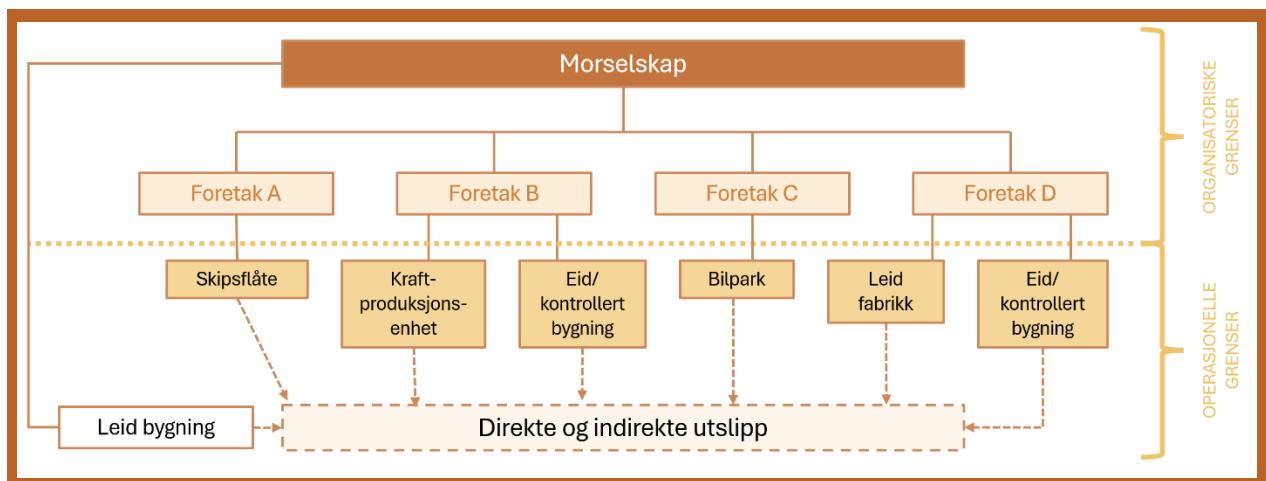
91. Utslipp innenfor scope 1 og 2 kan rapporteres i følgende format.

	Klimagassutslipp 202(x) (tonn CO₂-ekvivalenter)
<i>Scope 1</i>	45
<i>Scope 2</i>	6
<i>Sum</i>	51

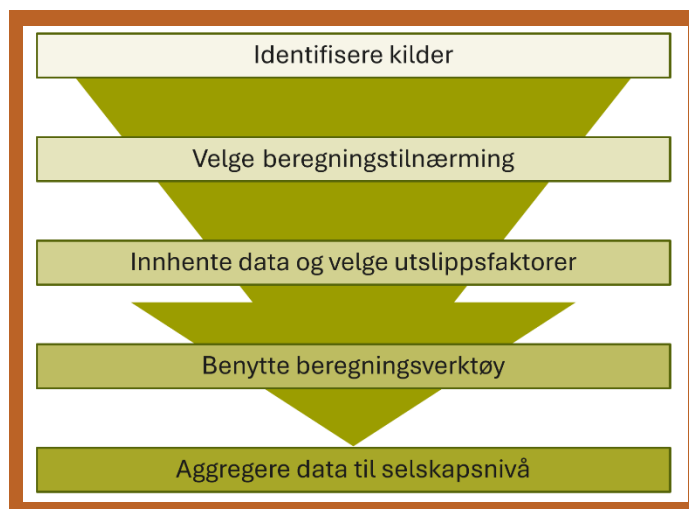
92. GHG-protokollen er en global standard for måling, rapportering og håndtering av klimagassutslipp som sikrer konsistens og åpenhet. Standarden gir veiledning om utslipp innenfor scope 1, 2 og 3 for foretak og andre organisasjoner (ikke-statlige organisasjoner, myndigheter osv.).
93. For å sikre rettviss redegjørelse for foretakets utslipp har GHG-protokollen fastsatt følgende rapporteringsprinsipper:
- (a) relevans: sikre at klimagassregnskapet gjenspeiler organisasjonens klimagassutslipp.
 - (b) fullstendighet: sikre at klimagassregnskapet tar hensyn til alle klimagassutslippsskilder og -aktiviteter innenfor valgte grenser,
 - (c) konsistens: sikre at metodologien som brukes er konsistent, slik at sammenligninger over tid muliggjøres,
 - (d) åpenhet: offentliggjøring av forutsetninger, referanser og metodologi som er brukt ved beregning av klimagassutslipp, og
 - (e) nøyaktighet: sikre at klimagassutslippsopplysningene er tilstrekkelig presise til at brukerne kan ta beslutninger.
94. Som et alternativ til GHG-protokollen kan foretak benytte ISO 14064-1, dersom denne er bedre tilpasset deres rapporteringsbehov.
95. Ved rapportering av klimagassutslipp er det viktig å fastsette hensiktsmessige grenser for å sikre at klimagassregnskapet er korrekt og for å unngå dobbeltregning av utslipp. GHG-protokollen definerer to hovedtyper grenser – organisatoriske og operasjonelle grenser.
- (a) Organisatoriske grenser: GHG-protokollen definerer dette som grensene som fastsetter hvilken virksomhet som eies eller kontrolleres av rapporterende foretak, avhengig av hvilken konsolideringstilnærming som velges. Det finnes to tilnærminger til utslippskonsolidering – egenkapital- og kontrolltilnærmingen. Foretaket velger den tilnærmingen som gjenspeiler omstendighetene.
 - (b) Egenkapitaltilnærmingen innebærer at klimagassutslippene fra virksomhet medregnes utfra foretakets andel av egenkapitalen i virksomheten.
 - (c) Ved bruk av kontrolltilnærmingen medregner foretaket klimagassutslipp fra virksomhet som det har enten økonomisk eller operasjonell kontroll over. Selskapene bruker enten operasjonelle kontrollkriterier eller økonomiske kontrollkriterier ved bruk av denne tilnærmingen, for å konsolidere og inkludere sine utslipp i rapporten.
 - i. Økonomisk kontroll over en virksomhet betyr at foretaket har mulighet til å styre virksomhetens økonomiske og operasjonelle policyer med sikte på å oppnå økonomiske fordeler fra virksomheten.
 - ii. Operasjonell kontroll over en virksomhet betyr at foretaket eller et av dets datterforetak har full myndighet til å innføre og gjennomføre sine operasjonelle policyer i virksomheten.
 - (d) Operasjonelle grenser: GHG-protokollen definerer disse som grensene som fastsetter hvilke direkte og indirekte utslipp som er forbundet med virksomhet som eies eller kontrolleres av rapporterende selskap. Denne vurderingen gir foretaket mulighet til å fastslå hvilke virksomheter og kilder som forårsaker direkte (scope 1) og indirekte utslipp (scope 2 og 3), og til å avgjøre hvilke indirekte utslipp som skal inkluderes som følge av virksomheten.

VSME-standarden

- (e) Grensevurderingene må følge prinsippene som er angitt ovenfor (konsistens over tid, dokumentasjonsåpenhet og fullstendighet), og er visualisert i nedenstående illustrasjon⁷.

96. GHG-protokollen inneholder også veiledning og trinn som skal følges for å identifisere, beregne og spore klimagassutslipp, som visualisert i nedenstående illustrasjon⁸.

97. Ulike verktøy er utviklet på privat og offentlig initiativ for å bistå foretak med å utvikle deres klimagassregnskap og lette utfordringene knyttet til utarbeidingen av disse:
- (a) GHG-protokollens beregningsverktøy og veiledning: <https://ghgprotocol.org/calculation-tools-and-guidance>
 - (b) SME Climate hub: <https://smeclimatehub.org/start-measuring/>
 - (c) Normatives forretningskarbonkalkulator: <https://businesscarboncalculator.normative.io/en/>
 - (d) Carbon Trusts karbonavtrykkskalkulator for små og mellomstore foretak: <https://www.carbontrust.com/our-work-and-impact/guides-reports-and-tools/sme-carbon-footprint-calculator>
 - (e) UK Business Climate hub: <https://businessclimatehub.uk/carbon-footprint-calculators/>

Veiledning for utslipp innenfor scope 1 og lokasjonsbaserte utslipp innenfor scope 2

98. Typiske utslipp innenfor scope 1 innbefatter utslipp av CO₂ (samt CH₄ og N₂O) i forbindelse med brenselforbrenning (for eksempel i kjeler, ovner, kjøretøy osv.) og flyktige utslipp fra klimaanlegg og industriprosesser.

⁷ Greenhouse Gas Protocol Corporate Standard: <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

⁸ Greenhouse Gas Protocol Corporate Standard: <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

99. **Lokasjonsbaserte utslipp innenfor scope 2** innbefatter utslipp fra elektrisitet, varme, damp og kjøling som er kjøpt eller ervervet og forbrukt av rapporterende selskap. De gjenspeiler gjennomsnittlig utslippsintensitet i nettene der energiforbruket finner sted, og bruker hovedsakelig opplysninger om gjennomsnittlig utslippsfaktor for nettene. Typiske kilder til utslipp innenfor scope 2 er alt utstyr som bruker elektrisitet (elektriske motorer, lys, bygninger osv.), varme (oppvarming i industriprosesser, bygninger osv.), damp (industriprosesser) og kjøling (industriprosesser, bygninger osv.).
100. Det finnes flere måter å evaluere klimagassutslipp på, herunder beregningstilnærmingen, målinger eller en kombinasjon av målinger og beregninger. En vanlig tilnærming er basert på beregninger med bruk av utslippsfaktorer (EF) – som kan inkludere klimagassens potensiale for global oppvarming (GWP). Direkte måling ved hjelp av sensorer (strøm og konsentrasjon) kan også brukes. Nedenstående tabell oppsummerer de vanligste metodene.

Metode for evaluering av klimagasser	Detaljer	Påkrevde data
Måling	Multiplisere direkte målte gassmengder med deres respektive potensiale for global oppvarming.	Direkte mengde gass som slippes ut, hentet fra gassmåling (strøm, konsentrasjon, volum) Gassenes potensiale for global oppvarming (GWP)
Beregning	Multiplisere aktivitetsdataene med utslippsfaktoren (EF) som integrerer potensiale for global oppvarming (GWP)	Aktivitetsdata Utslippsfaktorer (EF)

101. I tabellen ovenfor introduseres følgende begreper:

- aktivitetsdata, som typisk tilsvare mengden brensel som forbrukes. Dette kan angis i energienheter (f.eks. MWh), volum (f.eks. m³ eller l) eller masse (f.eks. tonn eller kg). Foretaket kan få tilgang til disse dataene ved å gjennomgå brenselkjøpskvitteringer eller strømregninger,
- potensiale for global oppvarming, som kvantifiserer **påvirkningen** en gitt klimagass har på klimaet sammenlignet med en tilsvarende enhet karbondioksid, og
- utslippsfaktorer (EF), som kvantifiserer hvor mye klimagass som slippes ut per aktivitetseenhet. Utslippsfaktorene tar ofte hensyn til klimagassens GWP, hvilket i så tilfelle innebærer at foretaket ikke trenger å vurdere sistnevnte.

102. Nedenstående tabell gir en ikke-uttømmende oppsummering av kilder der både utslippsfaktorer (EF) og potensiale for global oppvarming (GWP) er lett tilgjengelige for foretak. Foretak kan også henvise til autoritative nasjonale kilder som kan være mer relevante for deres forhold.

Utslippsfaktorer (EF)	ADEME - Base Empreinte® FNs klimapanel (IPCC) – Database for utslippsfaktorer FNs klimapanel (IPCC) – Retningslinjer for nasjonale klimagassregnskaper Association of Issuing Bodies (AIB) – Utslippsfaktorer for gjenværende utslipp i nettet etter uttrekk av fornybarandel JRC – Historiske klimagassutslippsfaktorer for elektrisitetsforbruk Livssyklusbaserte utslippsfaktorer for elektrisitetsproduksjon USEPA GHG emission factors Hub Utslippsfaktorer og referanseverdier offentliggjort av kanadiske myndigheter IEAs årlige klimagassutslippsfaktorer for verdens land fra elektrisitets- og varmeproduksjon (2022-datasett, betalt datasett)
Potensiale for global oppvarming (GWP)	FNs klimapanel (IPCC) - Potensiale for global oppvarming

103. Foretak kan også finne ytterligere veiledning og verktøy for oppfølging og rapportering av klimagassutslipp og klimapåvirkning på <https://smeclimatehub.org/>.

Eksempel på beregning av utslipp innenfor scope 1

104. Selskap A brenner fyringsolje nr. 4 i en industrikjele. For finansregnskapet holder selskapet oversikt over kostnadene, og for klimagassregnskapet holder det oversikt over volumene (m³) som gjenspeilet i brenselkvitteringene. Ut fra kvitteringene fastslår selskapet årlig kjøpte fyringsoljevolumer, og holder også oversikt over fyringsoljelagerbeholdningen på årets første kalenderdag. I 2023 kjøpte selskapet 100 m³ fyringsolje. Selskapets nedtegnelser tilsier at det hadde en lagerbeholdning på 2,5 m³ pr. 1. januar 2023 og 1 m³ pr. 1. januar 2024. Selskapet fastslår således (gjennom kjøps- og lagerbeholdningsmåling) at det forbrukte 101,5 m³ fyringsolje i løpet av 2023.

105. Ved hjelp av FN's klimapanelers liste over utslippsfaktorer ([tabell 2.3, side 2.18](#)) anslår selskapet at dets utslippsfaktor er en 50/50-blanding av dieselolje og restolje med 75,75 t CO₂/TJ, og ved hjelp av offentliggjort energistatistikk fastslår selskapet at brenselets netto brennverdi er 0,03921 TJ/m³. Gitt at GWP for CO₂ er lik én er selskapets CO₂-utslipp fra denne konkrete kilden innenfor scope 1:

$$101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 75,75 \text{ t CO}_2/\text{TJ} * 1 = 301,5 \text{ t CO}_2$$

106. For fullstendighetens skyld er også CH₄- og N₂O-utslippene beregnet i dette eksemplet. En sjekk av FN's klimapanelers liste over utslippsfaktorer viser at disse er henholdsvis 3 kg CH₄/TJ og 0,6 kg N₂O/TJ, og utslippene blir følgende:

$$\text{CH}_4\text{-utslipp} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 3 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 29,8 = 0,36 \text{ tonn CO}_2\text{-ekvivalenter}$$

$$\text{N}_2\text{O-utslipp} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 0,6 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 273 = 0,65 \text{ tonn CO}_2\text{-ekvivalenter}$$

107. Som nevnt bidrar CH₄- og N₂O-utslippene med ca. 1 tonn CO₂-ekvivalenter til CO₂-verdien på 301,5 tCO₂, hvilket utgjør ca. 0,3 % av totalmengden. Dette kan anses å ligge godt innenfor en akseptabel feilmargin, og kunne derfor vært unnlatt beregnet og rapportert. Potensiale for global oppvarming for CH₄ og N₂O er hentet fra [FNs klimapanelers sjette hovedrapport, kapittel 7SM](#)⁹.

Eksempel på beregning av utslipp innenfor scope 2

108. Selskap A bruker en kontorbygning på 2000 m² i Paris, der det betaler for elektrisitetsforbruket til sentralvarme og -kjøling, belysning, datautstyr og annet elektrisk utstyr, så som hvitevarer. Utfra elektrisitetsregningene har selskapet estimert at bygningen forbrukte 282 MWh elektrisitet i 2022. Ved å bruke utslippsfaktoren fra nowtricity.com for Frankrike i 2022 har selskapet estimert at bygningens elektrisitetsforbruk gir følgende utslipp innenfor scope 2:

$$\text{Klimagassutslipp} = 282\,000 \text{ [kWh]} * 73 \left[\frac{\text{g CO}_2\text{-ekvivalenter}}{\text{kWh}} \right] = 20,6 \text{ tonn CO}_2\text{-ekvivalenter}$$

109. Foretak kan også oppgi sine markedsbaserte tall for utslipp innenfor scope 2. Markedsbaserte utslippsfaktorer for utslipp innenfor scope 2 gjenspeiler foretakets kontraktsopplegg med dets energileverandører. Markedsbaserte utslippsfaktorer kan innhentes fra elektrisitets- eller varmelverandørene, samt gjennom eget kjøp av grønne sertifikater eller kraftkjøpsavtaler eller bruk av [utslippsfaktorer for gjenværende utslipp etter uttrekk av fornybarandel](#).

B4 – Forurensning av luft, vann og jord

Veiledning om hvilke foretak som må rapportere om forurensning, og hvilke forurensende stoffer foretak må rapportere om.

110. Avsnitt 32 fastslår at foretaket skal oppgi hvilke forurensende stoffer det slipper ut i luft, vann og jord i egen virksomhet, dersom rapportering av slike opplysninger til vedkommende myndigheter eller i henhold til et miljøstyringssystem allerede er lovpålagt. Dette innebærer at foretaket først skal vurdere om det allerede rapporterer slike opplysninger, enten som et lovpålagt

⁹ Smith, C., Z.R.J. Nicholls, K. Armour, W. Collins, P. Forster, M. Meinshausen, M.D. Palmer og M. Watanabe, 2021: The Earth's Energy Budget, Climate Feedbacks, and Climate Sensitivity Supplementary Material. I Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Bidrag fra arbeidsgruppe I til FN's klimapanel sjette hovedrapport (Masson-Delmotte, V., P. Zhai, A. Pirani, S.L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu, og B. Zhou (red.)). Tilgjengelig på <https://www.ipcc.ch/>.

VSME-standarden

krav eller frivillig. Dersom foretaket allerede rapporterer opplysninger om utslipp av forurensende stoffer (eller har lovfestet plikt til å gjøre dette), skal det gi ytterligere opplysninger om slike utslipp i henhold til kravene i avsnitt 32. Dersom foretaket ikke ennå rapporterer slike opplysninger (og ikke har lovfestet plikt til å gjøre dette) har det kun plikt til å opplyse om at så er tilfelle.

111. I alminnelighet forventes dette kravet å gjelde for foretak som driver industrianlegg eller intensivt husdyrhold som omfattes av [direktivet om utslipp fra industri og husdyrhold \(IED 2.0\)](#), som endrer [industriutslippsdirektivet \(IED\)](#). IED 2.0 gjelder for rundt 75 000 anlegg i Europa, og omfatter aktiviteter som forbrenning av brensel i kjeler med en nominell effekt på mer enn 50 MW, støping i metallstøperier, bearbeiding av ikke-jernholdige metaller, kalkproduksjon, produksjon av keramiske produkter ved brenning, produksjon av plantevernmidler eller biocider, oppdrett av en hvilken som helst blanding av svine eller fjærfe som utgjør 380 dyreenheter eller mer, garving av skinn, slakterier osv. I disse tilfellene må anlegget allerede rapportere til vedkommende myndighet om forurensende stoffer som slippes ut i luft, vann og jord, og opplysningene er tilgjengelige for allmennheten i henhold til [forordningen om industriutslippsportal \(IEPR\)](#), som erstatter [europeisk register over utslipp og overføring av forurensende stoffer \(E-PRTR\)](#). Selskaper som driver virksomhet ved mer enn ett anlegg trenger ikke å rapportere om sine konsoliderte selskapsutslipp i henhold til EPRTR, ettersom de kun rapporterer på anleggsnivå. Denne standarden krever rapportering av samlet mengde forurensende stoffer fra alle anlegg. På samme måte trenger ikke selskaper som eier, men ikke driver virksomhet på, et anlegg å rapportere til E-PRTR, men forventes å gjenspeile utslipp fra sine eide anlegg i bærekraftsrapporten.
112. Det samme gjelder hvis et foretak har plikt til å overvåke og rapportere om forurensende stoffer som er oppført i E-PRTR i henhold til et miljøstyringssystem, som for eksempel en ordning for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS) eller ISO 14001-sertifisering. Dette er i prinsippet aspekter som det er relevant for foretaket å inkludere i bærekraftsrapporten.
113. Hvis et foretak kun har ett anlegg eller kun driver virksomhet ved ett anlegg, og dets forureningsopplysninger allerede er tilgjengelige for allmennheten, kan foretaket henvise til dokumentet der slike opplysninger er gitt, i stedet for å rapportere disse på nytt. Tilsvarende kan foretaket, dersom det offentliggjør en organisasjonsdekkende rapport som for eksempel en EMAS-rapport som inneholder forureningsopplysninger, innlemme denne i bærekraftsrapporten ved henvisning.
114. For å rapportere opplysninger om forurensende stoffer i bærekraftsrapporten bør foretaket angi hvilken type forurensende materiale som rapporteres, sammen med mengden som slippes ut i luft, vann og jord i en egnet masseenheter (f.eks. t eller kg).
115. Nedenfor gis et eksempel på hvordan foretak kan presentere opplysninger om sine utslipp til luft, vann og jord, oppdelt etter type forurensende stoff.

Forurensende stoff	Utslipp (kg)	Utslippsmedium (luft, vann, jord)
f.eks. kadmium og forbindelser	10	Vann
Type forurensende stoff 2		
Type forurensende stoff 3		

116. Hva angår hvilke typer forurensende stoffer som må tas i betraktning ved rapportering i henhold til avsnitt 32, kan foretaket henvise til nedennevnte viktige forurensende stoffer som for tiden omfattes av EU-lovgivningen. Likefullt skal hvert foretak vurdere de konkrete forurensende stoffene som omfattes av lovgivningen i deres respektive jurisdiksjoner.
117. Eksempler på viktige luftforurensende stoffer ([direktiv 2024/299](#), [forordning 2024/1244](#), [EF, 2024](#), [EEA, 2022](#)) er: svoveloksider (SO_x/SO₂ – f.eks. fra energiproduksjon og oppvarming i industriproduksjon), nitrogenoksider (NO_x/NO₂ – f.eks. fra transport), flyktige organiske forbindelser utenom metan (NMVOC – f.eks. fra landbruksaktiviteter), karbonmonoksid (CO – f.eks. fra forbrenning av fossilt brensel), ammoniakk (NH₃ – f.eks. fra spredning og lagring av husdyrgjødsel), svevestøv (PM₁₀ – f.eks. fra forbrenning i industriproduksjon, transport og landbruksaktiviteter), tungmetaller (Cd, Hg, Pb, As, Cr, Cu, Ni, Zn), POPer (PAHer, HCB, PCBer, dioksiner/furaner), ozonnedbrytende stoffer (ODS),

VSME-standarden

(klorfluorkarboner (KFK), hydroklorfluorkarboner (HKFK), haloner), svart karbon (BC – f.eks. fra energiforbruk) osv.

118. Ifølge [forretningsveileder om utslipp av luftforurensende stoffer](#), utgitt av Alliance for Clean Air, er hovedkildene til utslipp av luftforurensende stoffer i privat sektor (som også har betydelig påvirkning på hele **verdikjeden**): (a) elektrisitetsproduksjon fra forbrenning av fossilt brensel eller biomasse (som kan foretas eksternt, distribueres gjennom et nasjonalt nett og deretter forbrukes i verdikjedens aktiviteter), (b) direkte stasjonær forbrenning av fossilt brensel eller biomasse i et foretaks virksomhet eller industriprosesser, eller drift av stasjonære maskiner eller andre aktiviteter som krever brenselforbrenning, (c) transport (godstransport, veitransport, jernbanetransport, skipsfart og luftfart, terrengkjøretøy, f.eks. kjøretøy som brukes i landbruk eller bygg- og anleggsvirksomhet), (d) industriprosesser (alle andre utslipp som ikke stammer fra brenselforbrenning, og som oppstår under industriprosesser), (e) landbruk (husdyrhold og gjødselbehandling, planteproduksjon, f.eks. brenning av avlingsrester og spredning av organisk og uorganisk gjødsel), (f) avfallshåndtering (f.eks. deponering, forbrenning, åpen brenning eller kompostering).
119. [Veilederen](#) gir et eksempel på en enkel metodologi for utarbeiding av et regnskap over et selskaps utslipp av luftforurensende stoffer og beregning av utslippene av de respektive luftforurensende stoffene. Denne metodologien er inndelt i følgende trinn, med unntak av kartleggingen av **verdikjeden**, ettersom opplysningene som kreves i henhold til VSME-standarden i så henseende skal rapporteres på selskapsnivå: (1) identifisering av utslippskilder i verdikjeden, (2) identifisering av metodologier for utslippskvantifisering, (3) innsamling av aktivitetsdata, (4) identifisering av utslippsfaktorer og (5) utslippskvantifisering. Veilederen gir en kartlegging av forurensningskilder og metodologier for å beregne opplysninger om utslipp fra de viktigste luftforurensende stoffene (se nedenstående tabell).

Forurensningskilder	Metodologi for utslippskvantifisering (Avsnitt i veilederen)
Elektrisitet	Avsnitt 4,1
Brenselforbrenning	Avsnitt 4,2
Transport	Avsnitt 4,3
Industrielle prosesser	Avsnitt 4,4
Landbruk	Avsnitt 4,5
Avfall	Avsnitt 4,6

120. Nedenfor følger et eksempel på en beregningsmetode for utslipp av luftforurensende stoffer ved bruk av metoden for industriproduksjon hentet fra ovennevnte veileder. I eksemplet er M_p mengden materiale M som brukes i (eller produseres av) et selskaps **verdikjede** og som produseres ved hjelp av prosess p (tonn, liter), $EF_{k,p}$ er utslippsfaktoren for forurensende stoff k for prosess p (g enhet produksjon⁻¹) og $Em_{k,p}$ er utslipp av det konkrete forurensende stoffet k for prosess p (g).

$$Em_{k,p} = M_p * EF_{k,p}$$

121. For eksempel vil en mellomstor sjokoladeprodusent som produserer 1 750 tonn sjokolade i 2022, bruke en standard utslippsfaktor på 2 for å beregne NMVOC-utslippene, hvilket vil resultere i følgende beregning:

$$1\ 750\ \text{tonn sjokolade} * 2\ (\text{utslippsfaktor for NMVOC}) = 3\ 500\ \text{tonn NMVOC-utslipp.}$$

122. Transport kan være en annen betydelig kilde til luftforurensning innenfor egen virksomhet og på **verdikjeden** nivå. For å estimere utslipp av et bestemt forurensende stoff fra f.eks. veitransport kan enheten måtte bruke nedenstående formel, der $FC_{v,f}$ er drivstofforbruket til kjøretøytype v som bruker drivstoff f (kg), $EF_{k,v,f}$ er utslippsfaktoren for forurensende stoff k for kjøretøytype v og drivstoff f (g kjøretøy-km⁻¹) og $Em_{k,v,f}$ representerer utslipp av det konkrete forurensende stoffet k for kjøretøytype v og drivstoff f (g).

VSME-standarden

$$E_{m_{k,v,f}} = FC_{v,f} * EF_{k,v,f}$$

123. For eksempel vil et lett nyttekjøretøy (LCV) som går på diesel og som hadde en samlet kjørelengde på 2 800 km i 2022 ha generert følgende mengde PM10-utslipp (PM10-utslippsfaktor på 1,52 g/kg):

$$2\ 800\ \text{km} * 1,52 = 4\ 256\ \text{gram PM10-utslipp:}$$

124. Brenselforbrenning er en annen kritisk kilde til utslipp til luft. I dette tilfellet kan et eksempel på en formel være nedenstående, der FC_n er brensel n som forbrukes i kildekategori (Gj), EF_k er utslippsfaktoren for dette forurensende stoffet k (g/Gj) og E_{mk} er utslipp av det konkrete forurensende stoffet k (g).

$$E_{mk} = FC_n * EF_k,$$

125. For eksempel vil et selskap som bruker 3 000 000 gram brensel i 2020 ha en EF på 0,67 for SO_2 , hvilket gir:

$$3\ 000\ 000 * 0,67 = 2\ 010\ 000\ \text{gram } SO_2\text{-utslipp fra brenselforbrenning i 2020.}$$

126. Eksempler på viktige vannforurensende stoffer ([forordning 2024/1244](#), [direktiv 2000/60/EF](#), [direktiv 2006/118/EF](#), [direktiv 91/676/EØF](#), [direktiv 2010/75/EU](#) og [endringsdirektiv 2024/1785, EEA, 2024](#)) er: nitrogen (N), fosfor (P), tungmetaller (Cd, Hg, Pb, samt As, Cr, Cu, Ni, Zn), POPer og plantevernmidler, BTEX (benzen, toluen, etylbenzen, xylener) og andre flyktige organiske forbindelser (VOCer), stoffer med negativ innvirkning på oksygenbalansen (målt med parametere som BOD, COD osv.), samlet organisk karbon (TOC) osv.

127. Plantevernmidler og næringsstoffer (f.eks. N og P) kan slippes ut gjennom landbruksaktiviteter ([EEA, 2023, UNEP, 2023](#)) (f.eks. spredning av organisk eller uorganisk gjødsel). Tungmetallkonsentrasjoner kan stamme fra bergverksdrift og utslipp av avløpsvann. TOC er en generell indikator på vannforurensning med organisk materiale som indikerer tilstedeværelse av levende materiale, for eksempel i avløpsvann, men også i overflatevann og grunnvann (vanlige konsentrasjonsnivåer er mindre enn henholdsvis $10\ \text{mg l}^{-1}$ og $2\ \text{mg l}^{-1}$). COD gir en bred indikasjon på tilstedeværelse av industrielt avløpsvann eller kloakk, med verdier som vanligvis er lavere enn $20\ \text{mg l}^{-1}$ i uforurenset vann, mens industrielt avløpsvann kan nå verdier på opptil $60\ 000\ \text{mg l}^{-1}$. BOD brukes vanligvis til å fastslå forurensning fra organisk materiale i overflatevann og for å måle effektiviteten av kloakkrensing, og har vanligvis verdier på rundt $2\ \text{mg l}^{-1}$ i uforurenset vann og $10\ \text{mg l}^{-1}$ og mer i forurenset vann. VOC-utslipp kan være et resultat av utslipp til vann.

128. Hva angår metodologien som brukes for å måle utslipp til vann anbefaler EEA en enkel estimeringsteknikk som ligner den som brukes for ovennevnte luftforurensende stoffene. I nedenstående formel er AR_a aktivitetsraten for aktivitet a (velges ut fra den konkrete aktiviteten eller prosessen, se f.eks. M_p i ovenstående beregning av luftutslipp), $EF_{p,a}$ er utslippsfaktoren for forurensende stoff p for aktivitet a og $Utslipp_{p,a}$ er utslipp av det konkrete forurensende stoffet p for aktivitet a.

$$Utslipp_{p,a} = AR_a * EF_{p,a}$$

129. Eksempler på viktige jordforurensende stoffer ([forordning 2024/1244](#), [direktiv 86/278/EØF](#)) er: N, P, tungmetaller (f.eks. fra spredning av avløpsvann), BTEX og andre VOCer, POPer og plantevernmidler.

130. Samlet sett er kildene til jordforurensning i privat sektor hovedsakelig produkter eller biprodukter fra industriprosesser (f.eks. produksjon av kjemikalier, energi og tekstiler), utilsiktede utslipp av bensinprodukter, husdyr- og landbruksaktiviteter (f.eks. vanning med urensset avløpsvann, fjørfeoppdrett), produksjon og rensing av avløpsvann, produksjon og bearbeiding av metaller og mineraler, samt transport ([FAO, 2021](#)).

131. Det er utarbeidet flere nasjonale manualer for å støtte selskaper med beregningen av deres utslipp til luft, vann og jord. I [Australia](#) og [Sør-Afrika](#), for eksempel, har enhetene noen beregningsalternativer å velge mellom, avhengig av hvilke muligheter de har: direkte måling (f.eks. prøvetaking, kontinuerlig overvåkingssystem), massebalanse, tekniske beregninger, utslippsfaktorer (samme formel som ovenfor for utslipp til luft og vann) osv. Den alminnelige tilnærmingen til å beregne slike utslipp er å 1) identifisere utslippskildene i anlegget (forbrenning, produksjon, løsemiddelfordampning, lagring, flyktige utslipp), 2) lage en oversikt over tilgjengelige opplysninger, 3) identifisere den oppgitte beregningsmetoden som er best egnet for den konkrete prosessen som skal evalueres, opplysningene som er tilgjengelige, og måleverktøyene som kan skaffes til veie for å få påkrevde dataene, 4) samle inn dataene som kreves for hver metode, og 5) beregne utslippene. Manualene inneholder flere formler og eksempler for hver utslippsberegningsmetode.

VSME-standarden

132. [EEA](#) har en egen nettside med liste over utslippsfaktorer for luftforurensende stoffer. Utslippsfaktorer er mest brukt for luftforurensning, men [WHO](#) har tilgjengeliggjort enkelte faktorer for utslipp til overflatevann og deponering på land for konkret prosesser. Ytterligere utslippsfaktorer for POPer er tilgjengelig [her](#).
133. Det påpekes at kravet i avsnitt 32 kun gjelder for SMB-er som driver virksomhet i bestemte sektorer. Foretak som driver med tjenesteyting (f.eks. virksomhet basert på kontorfellesskap, delte fasiliteter eller fjernarbeid) vil for eksempel vanligvis ikke omfattes av dette kravet. Derimot har foretak som driver produksjonsvirksomhet (f.eks. kjemikalier) i alminnelighet en **påvirkning** i form av forurensning, og forventes derfor å rapportere i henhold til dette kravet. Nedenstående tabell (basert på [EMAS-brukerveilederen](#)) gir eksempler på sektorpåvirkninger, herunder for kontortjenester, der forurensningsrelaterte aspekter ikke nødvendigvis er vesentlige.

Aktivitet	Miljøaspekt	Miljøpåvirkning
Transport	<ul style="list-style-type: none"> - maskinoljeforbruk, drivstofforbruk - kjøretøyutslipp - dekkslitasje (svevestøv) 	<ul style="list-style-type: none"> - jord-, vann- og luftforurensning - drivhuseffekt, støy
Bygg og anlegg	<ul style="list-style-type: none"> - forbruk av primære råmaterialer (ressurser) - utslipp til luft, støy, vibrasjoner osv. Fra anleggsmaskiner - arealforbruk 	<ul style="list-style-type: none"> - råmaterialtilgjengelighet - støy, jord-, vann-, luftforurensning - ødeleggelse av bunnvegetasjon - tap av biologisk mangfold
Kontortjenester	<ul style="list-style-type: none"> - materialforbruk (f.eks. papir, blekkpatroner og tonere) - elektrisitetsforbruk (fører til indirekte CO₂-utslipp) 	<ul style="list-style-type: none"> - generering av blandet kommunalt avfall - drivhuseffekt
Kjemisk industri	<ul style="list-style-type: none"> - forbruk av primære råmaterialer (ressurser) - avløpsvann - utslipp av flyktige organiske forbindelser - utslipp av ozonnedbrytende stoffer 	<ul style="list-style-type: none"> - råmaterialtilgjengelighet - vannforurensning - fotokjemisk ozon - ødeleggelse av ozonlaget

Dokumentasjonskilder:

Data	Dokumentasjonskilde
EMAS User Guide	https://green-forum.ec.europa.eu/publications/emas-users-guide-0_en
A Practical Guide For Business: Air Pollutant Emission Assessment	https://www.ccacoalition.org/resources/practical-guide-business-air-pollutant-emission-assessment

Forordning (EU) 2024/1244 (IEPR)	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1244/oj/eng
Direktiv 2010/75/EU (IED) og endring i direktiv (EU) 2024/1785 (IED 2.0)	https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj/eng https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1785/oj/eng
Calculating emissions to water – a simplified method	https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-icm/products/etc-icm-reports/calculating-emissions-to-water-a-simplified-method
Emission Estimation Technique Manual (Australia)	https://www.dcceew.gov.au/sites/default/files/documents/softdrink.pdf
A guide to reporting and estimating emissions for the integrated pollutant and waste information system	https://sawic.environment.gov.za/documents/297.pdf
EMEP/EEA air pollutant emission inventory guidebook 2023	https://efdb.apps.eea.europa.eu/?source=%7B%22query%22%3A%7B%22match_all%22%3A%7B%7D%7D%2C%22display_type%22%3A%22tabular%22%7D
Summary of techniques for estimating releases of chemicals from products (OECD)	https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2017/01/resource-compendium-of-prtr-release-estimation-techniques-part-4-summary-of-techniques-for-estimating-releases-of-chemicals-from-products_a3b37c3f/29018220-en.pdf

B5 – Biologisk mangfold

Veiledning om hvordan man identifiserer steder i eller i nærheten av områder med sårbart biologisk mangfold

134. Avsnitt 33 angir at foretaket skal oppgi hvilke **steder** det driver virksomhet på som ligger i eller **i nærheten av områder med sårbart biologisk mangfold**. Områder som er følsomme for biologisk mangfold er definert som sådanne ved særskilt naturvernregulering på europeisk eller internasjonalt nivå. Dette omfatter områder som inngår i Natura 2000-nettverket av beskyttede områder, UNESCOs verdensarvsteder og viktige områder med biologisk mangfold ("KBAer"), samt andre beskyttede områder som er utpekt av myndighetene som områder som krever særlig beskyttelse (f.eks. skogvernområder eller områder som ligger innenfor vassdragsdistrikter).
135. For å identifisere beskyttede områder og **områder med sårbart biologisk mangfold** kan foretaket bruke databaser som [Verdensdatabasen over beskyttede områder \(WDPA\)](#) (en global database for identifisering av beskyttede områder i sjø og på land), [Verdensdatabasen over viktige områder med biologisk mangfold](#) og [IUCNs rødliste over truede arter](#). Foretaket kan også bruke verktøy som [Integrert vurderingsverktøy for biologisk mangfold \(IBAT\)](#).
136. Hva angår B5 – Biologisk mangfold – skal **i nærheten av** vise til et område som (delvis) overlapper eller grenser til et **område med sårbart biologisk mangfold**.
137. Nedenstående tabell viser hvordan opplysninger om **steder** i eller i nærheten av **områder med sårbart biologisk mangfold** kan presenteres.

VSME-standarden

Beliggenhet	Areal (hektar)	Område med sårbart biologisk mangfold	Spesifikasjon (lokalisert i/i nærheten av områder med sårbart biologisk mangfold)
Land – Stedsnavn 1			
Land – Stedsnavn 2			
Land – Stedsnavn 3			
...			

Dokumentasjonskilder:

<i>Data</i>	<i>Dokumentasjonskilde</i>
Natura 2000-nettverket av beskyttede områder	https://natura2000.eea.europa.eu/
Viktige områder med biologisk mangfold – IUCN	https://www.keybiodiversityareas.org/sites/search
UNESCO – Verdensarvsenter	https://whc.unesco.org/en/list/

Veiledning om hvordan man beregner og rapporterer arealbruk

138. Et "**ugjennomtrengelig område**" betyr et område der opprinnelig jordsmonn er tildekket (f.eks. veier, bygninger, parkeringsplasser), hvilket gjør området ugjennomtrengelig og medfører en **påvirkning** på miljøet.
139. Grønt område eller "**område som tar hensyn til natur**" er et område som primært bevarer eller gjenoppbygger naturen. Områder som tar hensyn til natur/grønne områder kan befinne seg på organisasjonens **sted** og kan omfatte tak, fasader, vannavløpssystemer eller andre elementer som er utformet, tilpasset eller forvaltet for å fremme biologisk mangfold. Områder som tar hensyn til natur kan også ligge utenfor organisasjonens sted dersom disse eies eller forvaltes av organisasjonen og primært tjener til å fremme biologisk mangfold.
140. Ved rapportering i henhold til avsnitt 34 skal foretaket ikke bare ta hensyn til lokal **påvirkning**, men også direkte og indirekte påvirkning på biologisk mangfold (f.eks. gjennom råmaterialutvinning, innkjøp, leverandørkjede, produksjon og produkter, transport og logistikk, samt markedsføring og kommunikasjon).
141. Nedenstående tabell viser hvordan opplysninger om **arealbruk** kan presenteres

Type arealbruk	Areal (hektar eller m ²)		
	Foregående år	Rapporteringsår	% endring
Samlet ugjennomtrengelig område			
Samlet område som tar hensyn til natur på stedet			
Samlet område som tar hensyn til natur utenfor stedet			
Samlet arealbruk			

Dokumentasjonskilder:

Data

Dokumentasjonskilde

EMAS-veileder

Kommisjonsforordning 2018/2026/EU

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2026&rid=2>

Brukermanual

https://greenforum.ec.europa.eu/publication/s/emas-users-guide-0_en

B6 – Vann

Veiledning om hvordan man beregner og rapporterer vannuttak og vannforbruk

142. **Vannuttak** er vannmengden et foretak tar fra en hvilken som helst kilde innenfor sine organisatoriske grenser i løpet av rapporteringsperioden. I praksis gjelder dette for de fleste foretak vannmengden som tas fra det offentlige vannforsyningsnettet, som angitt på vannregningene. Dersom det er relevant omfatter vannuttaket imidlertid også vannmengder tatt fra andre kilder, for eksempel grunnvann fra egne brønner, vann fra elver eller innsjøer eller vann mottatt av andre foretak. Hva angår foretak som driver med landbruk vil vannuttaket inkludere regnvann dersom det samles opp direkte og lagres av foretaket.
143. **Vannuttaks**data kan hentes fra målinger ved hjelp av gjennomstrømningsmålere eller vannregninger, og i praksis er vannuttaket for de fleste foretak knyttet til mengden vann som tas fra det offentlige vannforsyningsnettet, som angitt på vannregningene. Dersom direkte målinger

VSME-standarder

ikke er gjennomførbare eller ikke anses som tilstrekkelige og derfor må suppleres, kan vannuttaksdata estimeres ved hjelp av for eksempel beregningsmodeller og bransjestandarder.

144. Hvis det for eksempel er snakk om kontorfellesskap eller delte fasiliteter kan en mulig metode for å beregne vannuttaket være å innhente bygningens samlede vannuttak fra vannregningen og beregne vannuttak per ansatt ved bruk av følgende ligning:

Vannuttak per ansatt per dag (L) = årlig vannuttak (L) / (antall ansatte i hele den delte bygningen x antall arbeidsdager).

Foretaket kan deretter multiplisere vannuttak per ansatt med antall ansatte og antall dager de har arbeidet i rapporteringsåret for å få sluttsommen som kreves for datapunktet.

Som et numerisk eksempel på bruk av foreslått formel kan antas at årlig vannuttak hentet fra vannregningen til et kontorfellesskap er 1 296 m³ (tilsvarende 1 296 000 liter),

samt at 100 ansatte fra ulike selskaper arbeider sammen i kontorfellesskapet i 240 dager i året. Antakelsen om gjennomsnittlig antall arbeidsdager kan for eksempel baseres på nasjonal statistikk. Vannuttak per ansatt per dag vil i dette tilfellet være

$$\text{vannuttak per ansatt per dag} = 1\,296\,000 \text{ L} / (100 \times 240) = 54 \text{ L}$$

145. Om rapporterende foretak antas å ha 25 **ansatte** som bruker kontorfellesskapet 220 dager i året vil foretakets årlige **vannuttak** i kontorfellesskapet være vannuttak per ansatt multiplisert med antall ansatte og antall arbeidsdager, dvs. 54 L x 25 x 220 = 297 000 L (tilsvarende 297 m³).
146. Denne beregningen kan være nyttig når det er mulig å få tilgang til vannregningen for den delte bygningen. Denne enkle beregningsmetoden har enkelte begrensninger, ettersom den for eksempel ikke tar hensyn til forskjeller i bruk mellom ulike deler av bygningen (f.eks. kan en bygning med syv etasjer ha seks kontoretasjer og én etasje med kantine eller restaurant), som foretaket kan justere for dersom ytterligere data er tilgjengelig, og således forbedre den enkle beregningen i ovennevnte eksempel.
147. En alternativ måte å innhente **vannuttaks**data på i kontorfellesskapseksempelen, når det ikke er mulig å hente ut vannregningen, kan være å foreta beregningen med strømningshastigheter for armaturene og antall ansatte som primærdata. En mulig formel kan være

Samlet vannuttak =

\sum (Strømningshastighet x Antall bruk per dag x Antall dager per år x Antall ansatte) hvor:

- (a) strømningshastighet for det enkelte armatur kan innhentes fra for eksempel prosjektdokumentasjonen eller armaturetikettene, eller estimeres utfra gjennomsnittsdata som er tilgjengelige for allmennheten hvis det ikke er mulig å finne mer nøyaktig informasjon,
 - (b) antall bruk per dag kan estimeres utfra gjennomsnittstall som er tilgjengelige for allmennheten,
 - (c) antall dager står for antall driftsdager per år for rapporterende foretak,
 - (d) antall ansatte representerer antall **ansatte** i foretaket som bruker kontoret, og beregnes ofte som heltidsekvivalenter (FTE), og
 - (e) tegnet \sum indikerer at beregningene for hver armatur skal summeres for å få samlet vannuttak for rapporterende foretak som driver virksomhet i kontorfellesskap.
148. En annen mulig kilde til støtte for rapporteringen av **vannuttak** for foretak som driver virksomhet i kontorfellesskap er [JRC Level\(s\) indicator 3.1: Use stage water consumption user manual](#), samt ytterligere relaterte dokumenter og beregningsark (se [PG Section Documents | Product Bureau \(europa.eu\)](#)). Videre kan foretaket sjekke [EMAS-referansedokumentet for offentlig forvaltning](#) og [EMAS-referansedokumentet for bygg- anleggssektoren](#), samt klassifiseringssystemer som [National Australian Built Environment Rating System \(NABERS\)](#) og sertifiseringer som [Building Research Establishment Environmental Assessment Method \(BREEAM\)](#), [Leadership in Energy and Environmental Design LEED](#) og [German Sustainable Building Council \(DGNB\) System for Buildings In Use](#), som kan gi nyttige metodologiske indikasjoner på hvordan beregningen av vannuttak i kontorer og fellesarealer kan forbedres ytterligere.
149. Disse eksemplene for innhenting av **vannuttaks**data i forbindelse med kontorfellesskap kan overføres til og brukes av foretak som driver virksomhet i andre sektorer, med de justeringer som eventuelt nødvendigjøres av foretakets sektor- og enhetsspesifikke situasjon. [EMAS-sektorreferansedokumenter \(SRDer\)](#) kan sjekkes for sektorspesifikk metodologi og vannuttaksindikatorer, samt bransjestandarder og referanseverdier.

150. **Vannforbruk** er vannmengden som tas inn i foretakets område og som ikke slippes ut eller

VSME-standarden

planlegges sluppet ut i vannmiljøet igjen eller overføres til en tredjepart. Dette gjelder vanligvis vann som fordampes – f.eks. i termiske energiprosesser som tørking eller kraftproduksjon, vann som inngår i produkter – f.eks. i matproduksjon, eller vann til vanningsformål – f.eks. i landbruket eller til vanning av selskapsanlegg.

151. Vannutslipp betyr for eksempel vannmengden som overføres direkte til mottakende vassdrag, som innsjøer eller elver, til offentlig kloakknnett eller til andre selskaper for videre vannbruk. Det kan betraktes som foretakets vannproduksjon.

152. **Vannforbruk** kan derfor beregnes som:

$$\text{Vannforbruk} = \text{Vanninngang} - \text{Vannutgang},$$

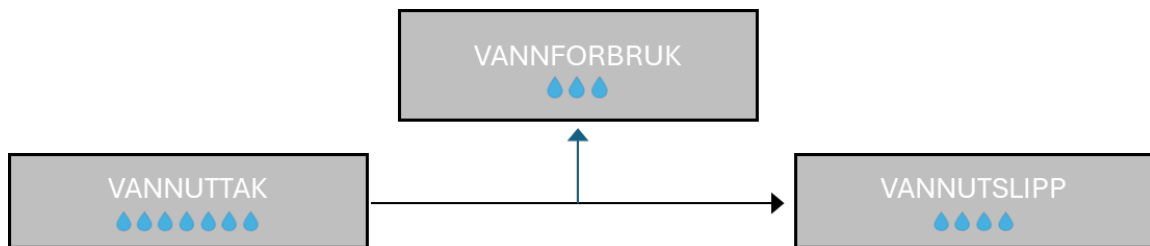
eller med andre ord:

$$\text{Vannforbruk} = (\text{Vannuttak}) - \text{Vannutslipp}.$$

For foretak som kun tar vann fra det offentlige vannforsyningsnettet og slipper det ut i kloakknettet vil vannforbruket være tilnærmet null og kan derfor utelates fra rapporten.

Mer generelt er relevansen av kravet om offentliggjøring av vannforbruksopplysninger relatert til hvilke opplysninger som allerede er lovpålagt, som allerede er rapportert og/eller som er relevant for sektoren.

153. En skjematisk fremstilling av forholdet mellom **vannuttak**, **vannforbruk** og vannutslipp er vist i nedenstående illustrasjon.

154. Foretaket kan gi ytterligere forklarende opplysninger for å presentere **vannuttaket** eller -forbruket i en bredere sammenheng. For eksempel kan virksomheten fremheve om regnvann samles opp og brukes i stedet for vann fra springen, eller om vann slippes ut til andre parter for videre bruk.

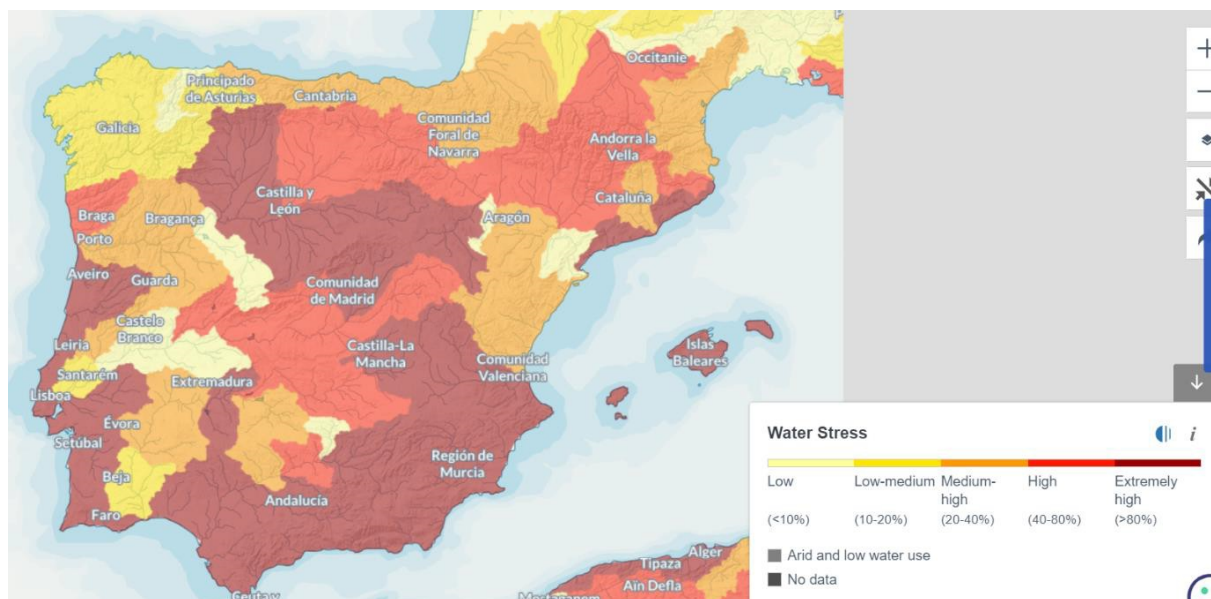
155. Nedenfor gis et eksempel på hvordan foretak kan presentere kvantitative opplysninger om vannuttak, -utslipp og -forbruk, oppdelt etter **stedets** beliggenhet.

	Vannuttak F.eks. m ³	Vannforbruk F.eks. m ³ (dersom det er relevant)
Alle steder		
Steder i områder med vannbelastning		

Veiledning for å fastslå om foretaket driver virksomhet i et område med høy vannbelastning

156. Foretaket kan rådføre seg med lokale (f.eks. nasjonale, regionale) vannmyndigheter der det driver virksomhet til støtte for vurderingen av vannressursene på konkrete steder, herunder identifisering av områder med høy vannbelastning. Foretaket kan også sjekke gratisverktøy som er tilgjengelige for allmennheten og som kartlegger vannmangel globalt. Et slikt verktøy er [WRIs Aqueduct Water Risk Atlas](#), som har et interaktivt kart over en vannbelastningsindikator ("referanseverdi for vannbelastning"), som måler forholdet mellom samlet vannnettspørsel og tilgjengelige fornybare overflate- og grunnvannsforekomster på delbassengnivå. Dette verktøyet lar foretak sjekke hva som er referanseverdien for vannbelastning i ulike elvebasseng globalt. Referanseverdier for vannbelastning på over 40 % indikerer et område med høy vannbelastning.

157. Som et eksempel viser nedenstående kart de viktigste iberiske elvebassengene og deres vannbelastningsklassifisering i henhold til WRI Aqueduct.

Denne illustrasjonen viser flere bassenger på Den iberiske halvøy, sammen med deres vannbelastningsklassifisering. Mesteparten av halvøyas sørlige del ligger i et område med meget høy vannbelastning – med unntak av Guadiana-bassenget (i gult). Dersom foretaket har virksomhet i Guadalquivir-bassenget (f.eks. i Andalucía-regionen, som har et meget høyt vannbelastningsnivå), må foretaket splitte opp **vannforbruket** sitt for denne regionen/bassenget. Men hvis virksomheten foregår i Guadiana-elvebassengets sørlige del (der det er lav vannbelastning) vil det ikke være nødvendig å splitte opp vannforbruket for den regionen/det bassenget.

158. Andre mulige verktøy foretak kan bruke for å fastslå om de befinner seg i områder med vannbelastning er det statiske kartet (og tilhørende datasettet) i [Vannutnyttelsesindeks pluss \(WEI+\) for sommer og urbane morfologiske soner \(UMZ\)](#) fra Det europeiske miljøbyrået (EEA), samt det interaktive kartet [Vannutnyttelsesindeks pluss \(WEI+\) for elvebassengdistrikter \(1990-2015\)](#), som begge viser vannbelastningsindikatoren WEI+, som måler samlet **vannforbruk** som en prosentdel av fornybare ferskvannsressurser på delbassengnivå. WEI+-verdier på 40 % eller mer indikerer i alminnelighet situasjoner med høy vannbelastning. Det bør bemerkes at WRI Aqueduct baserer referanseverdien for sin vannbelastningsindikator på vannetterspørsel, mens EEAs vannbelastningsindikator WEI+ er basert på vannforbruk.

Dokumentasjonskilder:

<i>Data</i>	<i>Dokumentasjonskilde</i>
Vannuttak i kontorfellesskap (måling)	"Water use in your business", South Staff Water
Vannuttak i kontorfellesskap (måling, estimering)	Level(s) indicator 3.1: Use stage water consumption user manual: introductory briefing, instructions and guidance (publikasjonsversjon 1.1), JRC
Vannuttak (generelt)	EMAS-brukerveileder
Vannuttak i SMB-er	EMAS "enkel versjon" for små og mellomstore foretak
Vannbelastning – WRI Aqueduct	Technical Note – Aqueduct 4.0: Oppdaterte beslutningsrelevante globale vannrisikoindikatorer, WRI

B7 – Ressursbruk, sirkulær økonomi og avfallshåndtering

Veiledning om prinsipper for en sirkulær økonomi

159. Når foretaket fremlegger opplysninger om produkter, materialbruk og avfallshåndtering kan det gis opplysninger med hensyn til **prinsippene for en sirkulær økonomi**. Prinsippene for en sirkulær økonomi er omhandlet i nedenstående avsnitt. Hovedprinsippene skissert av Ellen MacArthur Foundation er understreket nedenfor, mens hovedprinsippene uttrykt av Europakommisjonen er *kursivert*.

Eliminere avfall og forurensning – dette kan gjøres gjennom prosessforbedringer og gjennom designvurderinger med hensyn til *anvendelighet, ombruksmuligheter, reparasjonsmuligheter, demontering og refabrikasjon*.

Sirkulere produkter og materialer (til deres høyeste verdi) – ombruksmuligheter og **materialgjenvinning** er nøkkelen til produktsirkulasjon, men dette forsterkes hvis det tas særlig hensyn til sirkularitet i designfasen, for eksempel hva angår *anvendelighet, ombruksmuligheter, reparasjonsmuligheter, refabrikasjon og demontering*. Faktorer som innlemming av biomaterialer og *resirkulering av disse gjennom den biologiske syklusen* kan også vurderes, for eksempel bruk av biologisk nedbrytbar avlingstildekking i stedet for plast i landbruket.

Gjenoppbygge naturen – når mulig bør menneskelige aktiviteter søke å gjenoppbygge naturen og forbedre eller rehabilitere viktige økologiske funksjoner (f.eks. drenering, habitat, varmeregulering osv.) som kan ha gått tapt på grunn av tidligere menneskelige aktiviteter.

Veiledning om samlet avfallsgenerering og avfall som går til materialgjenvinning eller ombruk

160. Kravene i avsnitt 38 kan utelates av foretak som kun genererer husholdningslignende avfall. I slike tilfeller vil foretaket kun oppgi at det genererer denne type avfall.

161. Ved rapportering om **farlig avfall** i henhold til avsnitt 38(a) oppfyller foretaket kravene med hensyn til **radioaktivt avfall** i indikator nummer 9 i tabell 1 i vedlegg 1 til offentliggjøringsforordningen (SFDR).¹⁰ Denne SFDR-indikatoren (forholdet mellom tonn radioaktivt og **farlig avfall**) kan beregnes ved hjelp av telleren og nevneren som foretaket oppgir når det rapporterer i henhold til avsnitt 38(a).

162. SMB-er må opplyse om farlig og **radioaktivt avfall** dersom virksomheten genererer slikt avfall. Hvorvidt så er tilfelle avhenger av om det forekommer farlige eller radioaktive materialer i virksomhetsprosessene.

163. Foretak anbefales å klassifisere **farlig avfall** ved hjelp av [europeisk avfallskatalog \(EWC\)](#), som kategoriserer avfallet etter type. Alt avfall som er merket med en stjerne (*) er klassifisert som farlig i EWC, vanligvis under henvisning til at det "inneholder farlige stoffer". For eksempel:

(f) medisinsk sektor: kontaminerte skarpe gjenstander som kanyler og sprøyter som brukes i medisinske miljøer ("avfall som er gjenstand for særlige innsamlings- og sluttbehandlingskrav for å forebygge smitte", EWC-kode 18 01 03*), cytostatisk og cytostatisk legemidler (EWC-kode 18 01 08*), brukte radiofarmaka og visse typer diagnostisk utstyr som inneholder radioaktive stoffer,

(g) produksjonssektoren: brukte smøremidler og oljer klassifisert som farlige (EWC-kode 13 02 05*),

¹⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/2088 av 27. november 2019 om bærekraftsrelaterte opplysninger i sektoren for finansielle tjenester (offentliggjøringsforordningen) (EUT L 317 av 9.12.2019, s. 1).

- (h) bygg- og anleggssektoren: asbestholdige materialer (EWC-kode 17 09 03*), jord og stein som inneholder farlige stoffer (EWC-kode 17 05 03*), og
- (i) batterier og akkumulatører: blybatterier (16 06 01*), Ni-Cd-batterier (16 06 02*), kvikksølvholdige batterier (16 06 03*).

164. Like fullt anses avfall som farlig hvis det har en eller flere av de farlige egenskapene som er oppført i vedlegg II til rammedirektivet om avfall. For å gjøre det lettere å finne frem til disse er de presentert nedenfor sammen med de respektive piktoagrammene for å identifisere farlige egenskaper som brennbarhet, giftighet og korrosivitet, som kan føre til at avfallet klassifiseres som farlig.

165. **Radioaktivt avfall** har også eller kan også ha farlige egenskaper som gjør det farlig, mer bestemt kreftfremkallende, mutagent eller reproduksjonstoksisk. Radioaktive stoffer er imidlertid underlagt egne EU-bestemmelser.¹¹ Selskaper som bruker radioaktive materialer som kan generere radioaktivt avfall som er underlagt EU-bestemmelsene bør være klar over dette. Radioaktivt avfall bør identifiseres på grunnlag av forekomsten av radionuklider på nivåer som overstiger lovgivningsmessige grenseverdier.

166. **Radioaktivt avfall** kan finnes i en rekke ulike gjenstander, for eksempel medisinsk utstyr, forskningsutstyr og industriutstyr, røykvarslere eller slam.

167. Farepiktoagrammer for hver fareklasse er presentert nedenfor.

Farepiktoagram	Piktoagram- betegnelse, symbol og klasse	Hva betyr det?
	<p>"Gass under trykk"</p> <p><i>Symbol: Gassflaske</i></p> <p>Fysisk fare</p>	<ul style="list-style-type: none"> Inneholder gass under trykk, kan eksplodere ved oppvarming Inneholder nedkjølt gass, kan forårsake kryogeniske forbrenninger eller personskader
	<p>"Sprengstoff"</p> <p><i>Symbol: Eksploderende bombe</i></p> <p>Fysisk fare</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ustabil sprengstoff Sprengstoff, fare for masseeksplisjon Sprengstoff, alvorlig projeksjonsfare Sprengstoff, fare for brann, eksplosjon eller projeksjon Masseeksplisjon mulig ved brann
	<p>"Oksiderende"</p> <p><i>Symbol: Flamme over sirkel</i></p> <p>Fysisk fare</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kan forårsake eller forsterke brann, oksiderende. Kan forårsake brann eller eksplosjon, sterkt oksiderende.

¹¹ EUs direktiv om håndtering av radioaktivt avfall og brukt kjernebrensel (2011/70/Euratom). Se EUs nettside om radioaktivt avfall og brukt kjernebrensel for ytterligere informasjon.

	<p>"Brannfarlig"</p> <p><i>Symbol: Flamme</i></p> <p>Fysisk fare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ekstremt brannfarlig gass • Brannfarlig gass • Ekstremt brannfarlig aerosol • Brannfarlig aerosol • Meget brannfarlig væske og damp • Brannfarlig væske og damp • Brannfarlig fast stoff
	<p>"Etsende"</p> <p><i>Symbol: Etsende effekt</i></p> <p>Fysisk fare/ Helsefare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan være etsende på metaller • Forårsaker alvorlige hudbrannskader og øyeskader
	<p>"Helsefarlig/ Ozon- nedbrytende"</p> <p><i>Symbol: Utropstegn</i></p> <p>Helsefare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan forårsake luftveisirritasjon • Kan forårsake dødsighet eller svimmelhet • Kan forårsake en allergisk hudreaksjon • Forårsaker alvorlig øyeirritasjon • Forårsaker hudirritasjon • Skadelig ved svelging • Skadelig ved hudkontakt • Skadelig ved innånding • Skadelig for folkehelsen og miljøet ved nedbryting av ozon i den øvre atmosfæren
	<p>"Akutt toksisitet"</p> <p><i>Symbol: Hodeskalle og knokler</i></p> <p>Helsefare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dødelig ved svelging • Dødelig ved hudkontakt • Dødelig ved innånding • Giftig ved svelging • Giftig ved hudkontakt • Giftig ved innånding

	<p>"Alvorlig helsefare"</p> <p><i>Symbol: Helsefare</i></p> <p>Helsefare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan være dødelig ved svelging hvis den kommer ned i luftveiene • Forårsaker organskade • Kan forårsake organskade • Kan skade fruktbarhet eller det ufødte barn • Mistenkes for å skade fruktbarhet eller det ufødte barn • Kan forårsake kreft • Mistenkes for å forårsake kreft • Kan forårsake genetiske defekter • Mistenkes for å forårsake genetiske defekter • Kan forårsake allergi- eller astmasymptomer eller pustevansker ved innånding
	<p>"Farlig for miljøet"</p> <p><i>Symbol: Miljø</i></p> <p>Miljøfare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Svært giftig for akvatiske organismer med langvarige effekter • Giftig for akvatiske organismer med langvarige effekter

Piktogrammer som angir farlige egenskaper, vedlegg V, fra forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassifisering, merking og emballering (CLP).

168. Foretakets opplysninger om avfallsgenerering eller avfall som ikke sendes til deponering bør fortrinnsvis rapporteres i vektenheter (f.eks. kg eller tonn). Dersom foretaket anser vektenheter som en u hensiktsmessig måleenhet kan ovennevnte indikatorer like fullt oppgis i volumenheter (f.eks. m³) i stedet.

169. Ved fremleggelse av opplysninger om samlet årlig avfallsmengde som går til **materialgjenvinning** eller ombruk bør foretaket medregne avfallet som sorteres og sendes til materialgjennvinnings- eller ombruksoperatører (f.eks. mengden avfall som legges i materialgjennvinningscontainere eller sortering av avfall i bestemte materialkategorier, med levering til avfallsbehandlingsanlegg), snarere enn avfallet som faktisk blir gjenvunnet eller ombrukt.

170. Ved fremleggelse av avfallsopplysninger kan foretaket benytte følgende tabeller.

	Generert avfall (f.eks. tonn)		
	Samlet generert avfall, hvorav:		
		Avfall som går til materialgjenvinning eller ombruk	Avfall sendt til deponering

Ikke-farlig avfall			
Avfallstype 1			
Avfallstype 2			
...			
Farlig avfall			
Avfallstype 1			
...			

171. Eksempler på **farlig avfall** som småbedrifter kan generere er batterier, brukt olje, plantevernmidler, kvikksølvholdig utstyr og lysstoffrør.
172. Foretaket kan rapportere ytterligere oppdelinger, med angivelse av ulike typer ikke-farlig og **farlig avfall**. I den forbindelse kan det ta hensyn til avfallsbeskrivelseslisten i europeisk avfallskatalogs sosiale indikatorer.

Veiledning om årlig massestrøm av relevante brukte materialer

173. Årlig massestrøm er en indikator som er i samsvar med EMAS-kravene om materialforbrukseffektivitet, og illustrerer foretakets avhengighet av konkrete materialer i virksomheten (f.eks. trevirke og stål i bygg- og anleggsbransjen). Foretaket skal her fremlegge opplysninger om materialene det bruker, herunder både materialene innkjøpt fra leverandører og materialene fra intern produksjon. For å beregne årlig massestrøm av relevante brukte materialer må foretaket først identifisere hvilke konkrete nøkkelmateriale virksomheten er avhengig av, og som materialeffektiviteten skal vurderes for (f.eks. trevirkes materialeffektivitet). Hvis ulike typer materialer brukes skal foretaket oppgi årlig massestrøm (dvs. samlet vekt for hvert relevant brukt materiale, f.eks. tonn innkjøpt trevirke) separat for hvert enkelt nøkkelmateriale på en hensiktsmessig måte, f.eks. ved oppdeling etter hva disse brukes til ([EMAS, 2023](#)). Massestrømmen av relevante brukte materialer vil følge av summen av vekten av alle brukte materialer, herunder råmaterialer, hjelpematerialer, innsatsmaterialer, halvfabrikata mv. (unntatt energikilder og vann), og gir samlet vekt for hvert relevant brukt materiale (f.eks. tonn innkjøpt trevirke). Massestrømmen av relevante brukte materialer vil følge av summen av vekten av alle brukte materialer, herunder råmaterialer, hjelpematerialer, innsatsmaterialer, halvfabrikata mv. (unntatt energikilder og vann). Denne indikatoren skal fortrinnsvis angis i vektenheter (f.eks. kg eller tonn), volumenheter (f.eks. m³) eller andre metriske enheter som vanligvis brukes i sektoren.

Veiledning om hvordan man identifiserer produksjons-, bygge- og/eller emballasjeprosesser

174. For å identifisere produksjons-, bygge- og/eller emballasjeprosesser kan foretaket sjekke aktivitetene som omfattes av avsnitt C – Produksjon, avsnitt F – Bygg og anlegg, samt klasse N82.92, "Emballasjeaktivitet", i vedlegg I til forordning (EF) nr. 1893/2006.¹²

Veiledning for grunnmodul – Sosiale indikatorer

B8 – Arbeidsstyrken – Generelle egenskaper

175. Heltidsekvivalenter (FTE) er antall heltidsstillinger i et foretak. Det kan beregnes ved å dividere en **ansatts** fastsatte arbeidstid (samlet antall effektive arbeidstimer per uke) med arbeidsgiverens standard heltidsarbeidsuke (samlet antall timer for en heltidsansatt arbeider). For eksempel vil en ansatt som arbeider 25 timer hver uke i et selskap der heltidsarbeidsuken er 40 timer utgjøre 0,625 FTE (dvs. 25/40 timer).

¹² [L_2006393EN.01000101.xml \(europa.eu\)](#).

176. Antall ansatte er samlet antall personer som er ansatt i foretaket på et gitt tidspunkt.

Veiledning om hvordan opplysninger om ansattes kontraktstyper skal presenteres

177. Nedenstående tabell viser hvordan opplysninger om **ansatte** kan presenteres etter type ansettelseskontrakt.

Kontraktstype	Antall ansatte (antall personer eller heltidsekvivalenter)
Midlertidig kontrakt	
Fast kontrakt	
Samlet antall ansatte	

178. Nedenstående tabell viser hvordan opplysninger om **ansatte** kan presenteres etter kjønn.

Kjønn	Antall ansatte (antall personer eller heltidsekvivalenter)
Mann	
Kvinne	
Annet	
Ikke oppgitt	
Samlet antall ansatte	

179. I enkelte EU-medlemsstater er det mulig for personer å lovformelig registrere seg som et tredje kjønn, ofte nøytralt, som skal kategoriseres som "annet" i tabellen ovenfor. Dersom foretaket fremlegger opplysninger om **ansatte** der dette ikke er mulig, kan dette forklares med angivelse av at kategorien "annet" ikke er relevant. Kategorien "ikke oppgitt" gjelder ansatte som ikke oppgir sin kjønnsidentitet.

180. Nedenstående tabell viser hvordan opplysninger om **ansatte** kan presenteres etter land.

Land (ifølge ansettelseskontrakt)	Antall ansatte (antall personer eller heltidsekvivalenter)
Land A	
Land B	
Land C	
Land D	
Samlet antall ansatte	

181. Definisjoner og typer ansettelseskontrakter kan variere fra land til land. Dersom foretaket har **ansatte** som arbeider i mer enn ett land skal det bruke de juridiske definisjonene som er fastsatt i nasjonal lovgivning i landene de ansatte er basert i til å beregne landnivådata. Slike landnivådata skal deretter legges sammen for å beregne samlede antall, uten hensyn til forskjeller i nasjonale juridiske definisjoner.

182. Personalgjennomtrekk omfatter **ansatte** som forlater foretaket frivillig eller på grunn av oppsigelse, pensjonering eller dødsfall i ansettelsesperioden.

183. Nedenstående formel brukes til å beregne **personalgjennomtrekk**:

$$\frac{\text{Antall ansatte som forlot foretaket i rapporteringsåret}}{\text{Gjennomsnittlig antall ansatte i rapporteringsåret}} \times 100$$

B9 – Arbeidsstyrken – Helse og sikkerhet

Veiledning om frekvensen av arbeidsrelaterte ulykker som skal registreres

184. Utfra en antakelse om at en heltidsansatt arbeider 2000 timer i året angir frekvensen antall arbeidsrelaterte ulykker per 100 heltidsansatte i løpet av et år. Dersom foretaket ikke kan beregne antall arbeidstimer direkte kan dette anslås på grunnlag av normal eller standard arbeidstid.

185. Nedenstående formel brukes til å beregne frekvensen av **arbeidsrelaterte** ulykker, blant **ansatte, som skal registreres**:

$$\frac{\text{Antall arbeidsrelaterte ulykker i rapporteringsåret}}{\text{Samlet antall arbeidstimer for alle ansatte i løpet av et år}} \times 200\,000$$

Eksempel

186. Selskap A rapporterte tre arbeidsrelaterte ulykker i rapporteringsåret. Selskap A har 40 **ansatte** og et samlet antall arbeidstimer på 80 000 (40 x 2 000) i løpet av et år.

Frekvensen av **arbeidsrelaterte** ulykker **som skal registreres** er $3/80\,000 \times 200\,000 = 7,5$.

Veiledning om antall dødsfall som følge av arbeidsrelaterte skader og arbeidsrelatert dårlig helse

187. Arbeidsrelaterte skader og arbeidsrelatert dårlig helse oppstår som følge av eksponering for farer under arbeidet.

188. Ved arbeid hjemmefra er skader og dårlig helse arbeidsrelatert dersom skade eller dårlig helse er direkte knyttet til arbeidsutførelsen, snarere enn det generelle hjemmemiljøet.

189. Skader og dårlig helse som oppstår mens en person er på reise i forbindelse med arbeidet anses som arbeidsrelaterte dersom den **ansatte** utførte arbeidsoppgaver i arbeidsgivers interesse på det tidspunkt skade eller dårlig helse oppstod. Ulykker som finner sted på reise utenfor foretakets ansvarsområde (dvs. ordinær pendling til og fra jobb) er underlagt gjeldende nasjonal lovgivning, som regulerer hvorvidt disse kategoriseres som arbeidsrelaterte eller ikke.

190. Psykisk sykdom anses som arbeidsrelatert hvis den er meldt frivillig av vedkommende ansatt, og hvis en vurdering fra autorisert helsepersonell som fastslår at vedkommende sykdom faktisk er arbeidsrelatert også er utstedt og meddelt. Helseproblemer som skyldes røyking, rusmiddelmissbruk, fysisk inaktivitet, usunt kosthold og psykososiale faktorer som ikke er knyttet til arbeidet regnes ikke som arbeidsrelaterte.

191. Foretaket kan presentere dødsfall som følge av arbeidsrelaterte skader og dødsfall som følge av arbeidsrelatert dårlig helse hver for seg.

B10 – Arbeidsstyrken – Godtgjøring, kollektive forhandlinger og opplæring

Veiledning om godtgjøring: minstelønn

192. "Minstelønn" betyr minstevederlag for arbeid per time eller annen tidsenhet. Avhengig av land kan minstelønnen være fastsatt direkte ved lov eller gjennom **kollektivavtaler**. Foretaket skal basere rapporteringen på gjeldende minstelønn for landet det rapporterer om.

193. For laveste **lønnskategori**, unntatt praktikanter og lærlinger, danner minstelønn grunnlaget for beregning av begynnerlønn. Derfor inkluderer begynnerlønnen lønn tilsvarende minstelønn, samt eventuelle faste garanterte tilleggssytelser for **ansatte** i denne kategorien.

Veiledning om godtgjøring: prosentvis forskjell mellom kvinnelige og mannlige ansatte

194. Måleindikatoren for prosentvis lønnsforskjell mellom kvinnelige og mannlige **ansatte** tar hensyn til prinsippet om likestilling mellom kjønnene, som innebærer **like lønn** for likt arbeid. Lønnsforskjellen defineres som forskjellen i gjennomsnittlig lønnsnivå mellom kvinnelige og mannlige ansatte, uttrykt i prosent av gjennomsnittlig lønnsnivå for mannlige ansatte.

195. For å beregne denne måleindikatoren skal alle **ansatte** inkluderes i beregningen. I tillegg skal det foretas to separate gjennomsnittslønnsberegninger for kvinnelige og mannlige ansatte. Se nedenstående formel:

$$\frac{(\text{Gjennomsnittlig brutto timelønnsnivå for mannlige ansatte} - \text{Gjennomsnittlig brutto timelønnsnivå for kvinnelige ansatte})}{\text{Gjennomsnittlig brutto timelønnsnivå for mannlige ansatte}} \times 100$$

196. Avhengig av foretakets godtgjøringspolicyer kan **bruttolønn** inkludere samtlige av følgende elementer:

VSME-standarder

- (j) grunnlønn, som er summen av garantert kortsiktig ikke-variabelt kontantvederlag,
- (k) kontantytelser, som utgjør summen av grunnlønn og kontantgodtgjøring, bonuser, provisjoner, kontant overskuddsdeling og andre former for variable kontantutbetalinger,
- (l) naturalytelser, som bil, privat helseforsikring, livsforsikring og velværeprogrammer, og
- (m) direkte godtgjøring, som er summen av kontantytelser, naturalytelser og samlet virkelig verdi av alle årlige langtidsinsentiver.

197. Bruttolønn er summen av alle relevante elementer nevnt ovenfor.

198. Gjennomsnittlig brutto timelønn er ukentlig/årlig bruttolønn dividert med gjennomsnittlig antall arbeidstimer per uke/år.

Eksempel

199. Selskap A har totalt X mannlige **ansatte** og Y kvinnelige ansatte. Mannlige ansattes brutto timelønn er 300 kroner og kvinnelige ansattes brutto timelønn er 260 kroner.

200. Gjennomsnittlig brutto timelønnsnivå for mannlige **ansatte** er summen av alle deres brutto timelønninger dividert på samlet antall mannlige ansatte. Gjennomsnittlig brutto timelønnsnivå for kvinnelige ansatte er summen av alle deres brutto timelønninger dividert på samlet antall kvinnelige ansatte

201. Formelen som brukes til å beregne prosentvis lønnsforskjell mellom mannlige og kvinnelige **ansatte** er

$$\frac{300 - 260}{300} \times 100 = 13,3 \%$$

Veiledning om kollektivavtaledekning

202. **Ansatte** som omfattes av **kollektivavtaler** er personene som foretaket er forpliktet til å gjøre avtalene gjeldende for. Hvis en ansatt omfattes av mer enn én kollektivavtale skal vedkommende kun medregnes én gang. Hvis ingen ansatte omfattes av en kollektivavtale, er prosentdelen null.

203. Prosentdelen av **ansatte** som omfattes av **kollektivavtaler** beregnes ved bruk av følgende formel.

$$\frac{\text{Antall ansatte som omfattes av kollektivavtaler}}{\text{Antall ansatte}} \times 100$$

204. Opplysningene som kreves i henhold til dette opplysningskravet kan rapporteres som dekningsgrader dersom **kollektivavtaledekningen** er mellom 0-19 %, 20-39 %, 40-59 %, 60-79 % eller 80-100 %.

205. Dette kravet tar ikke sikte på å fastslå hvilken prosentdel av **ansatte** som er representert av et bedriftsutvalg eller som er fagforeningsmedlemmer, hvilket kan avvike fra dette. Prosentdelen av ansatte som omfattes av **kollektivavtaler** kan være høyere enn prosentdelen av fagorganiserte ansatte når kollektivavtalene gjelder både fagforeningsmedlemmer og ikke-fagforeningsmedlemmer.

Veiledning for grunnmodul – Indikatorer for god forretningsskikk

B11 – Domfellelser og bøter for korrupsjon og bestikkelser

206. **Korrupsjon** og bestikkelser faller inn under bærekraftsforholdet **god forretningsskikk**.

207. I henhold til avsnitt 43 skal foretaket rapportere om samlet antall domfellelser og samlet bøtebeløp for overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser.

Veiledning om domfellelser

208. Domfellelser for overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser inkluderer enhver domfellelse i en straffedomstol av en person eller et foretak for en straffbar handling knyttet til **korrupsjon** og bestikkelser, for eksempel rettsavgjørelser som registreres i strafferegisteret i domfellende EU-medlemsstat.

Veiledning om bøter

209. Bøter ilagt for overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser inkluderer obligatorisk pengestraff som følge av overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser, som er ilagt av en domstol, nemnd eller annen offentlig myndighet, og som betales til statskassen.

Detaljert modul: Veiledning

210. Veiledningen nedenfor er ment å inngå i et økosystem som også vil omfatte utvikling av ytterligere støtteveiledninger fra EFRAG, ytterligere digitale verktøy og gjennomføringsstøtte (utdanningsaktiviteter, interessentengasjement) som tar sikte på å lette forståelsen av noen av veiledningens tekniske elementer.

211. Denne veiledningen er ment å støtte utarbeiding av indikatorer i detaljert modul.

Veiledning for detaljert modul – Generelle opplysninger

C1 – Strategi: Forretningsmodell og bærekraft – Relaterte initiativer

212. Ved beskrivelse av de viktigste **forbruker-** og leverandørrelasjoner i henhold til avsnitt 47 (c) skal foretaket oppgi estimert antall leverandører og deres respektive sektorer og geografiske tilhørighet (dvs. land).

C2 – Beskrivelse av rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi

213. Foretak kan benytte følgende mal for å rapportere om C2-datapunkter.

	Dersom innførte rutiner/policyer/fremtidsinitiativer er besvart med JA under opplysningskrav B2 gis en kort beskrivelse av disse, samt tiltakene som følger av dem. (Dersom rutinen/policyen/fremtidsinitiativet omfatter leverandører eller kunder skal foretaket nevne dette)	Dersom fremtidsinitiativer/mål er besvart med JA under opplysningskrav B2 gis en konkretisering av disse.	Høyeste nivå [om noe] i foretaket med ansvar for gjennomføring av disse kan angis.
Klimaendringer			
Forurensning			
Vann og marine ressurser			
Biologisk mangfold og økosystemer			
Sirkulær økonomi			
Egen arbeidsstyrke			
Arbeidere i verdikjeden			
Berørte lokalsamfunn			

Forbrukere og sluttbrukere			
God forretningskikk			

Veiledning for detaljert modul – Indikatorer for miljø

Hensyn ved rapportering av klimagassutslipp i henhold til B3 (grunnmodul)

214. Ved avgjørelse av om fremleggelse av scope 3-opplysninger er naturlig etter avsnitt 50 kan foretaket gjennomgå sine samlede klimagassutslipp innenfor scope 3 basert på de 15 scope 3-kategoriene som er identifisert i GHG-protokollen ved hjelp av hensiktsmessige estimater, og rapportere gjennom å innlemme disse opplysningene ved henvisning. Dette gjør det mulig å identifisere og opplyse om foretakets vesentlige scope 3-kategorier basert på størrelsen av deres estimerte klimagassutslipp og andre kriterier fastsatt i GHG Protocol Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard (versjon 2011, s. 61 og 65-68) eller EN ISO 14064-1:2018 Annex H.3.2, som for eksempel økonomiske utgifter, innflytelse, relaterte overgangsrisikoer og -muligheter eller interessenters synspunkter.
215. SMB-er som driver med produksjon, næringsmiddelindustri, eiendomsbygging og emballasjeprosesser har sannsynligvis betydelige scope 3-kategorier ([CDP, 2024](#)), som kan anses som relevante for rapportering i foretakets sektor.

C3 – Reduksjon av klimagassutslipp og klimaomstilling

216. Utslippsreduksjoner kan vise seg å være både en utfordring og en mulighet for et foretak, ettersom disse ofte krever endringer i virksomhetens strategiske og operasjonelle virkelighet. Utslippsreduksjonsmålet kan nødvendigvis kreve en gjennomgang av strategiske og økonomiske prioriteringer. Avkarbonisering kan kreve betydelige engangsinvesteringer i for eksempel elektrifisering av bilparken, innføring av ny teknologi for å redusere energiforbruket eller utvikle nye produktlinjer som er mindre avhengige av karbonintensive materialer. På den annen side kan gjennomføring av lavkarbonløsninger for å redusere klimagassutslipp innebære betydelig reduksjon av kostnadene for kjøpt energi og materialer. Foretak som gir seg i kast med avkarboniseringsprosessen står ofte overfor viktige justeringer i forretningsmodeller eller daglig drift. Eksempelvis kan et foretak som driver med logistikk- og leveringstjenester måtte legge om bilparkforvaltningen for å minimere potensielle tjenesteavbrudd på grunn av behovet for regelmessig kjøretøylading. En forbruksvareprodusent som planlegger å bytte ut en produktkomponent med et bærekraftig lavkarbonalternativ kan måtte bruke tid og ressurser på produktinnovasjon og søken etter nye leverandører. Denne innsatsen kan i sin tur føre til reduserte kostnader, tilgang til nye markeder, etablering av nye arbeidsplasser og tilbud om ytterligere finansiering, slik at reduksjon av klimagassutslipp ikke bare er en utfordring, men også en strategisk forretningsmulighet. I denne sammenheng er **mål** for reduksjon av klimagassutslipp et viktig virkemiddel for å imøtekomme behovet for en bærekraftig omstilling, ettersom disse gjør det mulig for foretak å håndtere endringene på en systematisk, kontrollert og organisert måte.
217. Et mål for reduksjon av klimagassutslipp er en forpliktelse til å redusere foretakets klimagassutslipp i et fremtidig år, sammenlignet med klimagassutslippene som ble målt i et valgt basisår. **Tiltak** som kan føre til utslippsreduksjoner kan for eksempel være elektrifisering, fornybar elektrisitet, utvikling av bærekraftige produkter osv. Opplysningskrav C3 pålegger foretaket å oppgi **mål** for reduksjon av klimagassutslipp innenfor scope 1 og 2.
218. Fjerning og unngåtte utslipp skal ikke medregnes som reduksjon av foretakets brutto klimagassutslipp. Dette skyldes det viktige skillet mellom regnskapspraksis for brutto klimagassutslipp (klimagassregnskap) og fjerning av klimagasser og unngåtte utslipp (prosjektbasert regnskap eller tiltaksregnskap). Brutto klimagassutslipp fra foretaket er ment å spore faktiske utslipp i miljøet, og gir en konsistent og sammenlignbar referanseverdi for fastsetting av klimagass**mål**. Unngåtte utslipp og karbonfjerning er derimot knyttet til konkrete prosjektaktiviteter i foretaket, hvilket betyr at disse regnskapsføres separat fra brutto klimagassutslipp.
219. I tråd med denne praksisen må foretaket skille mellom brutto klimagassutslipp og andre **påvirkninger** som ikke fanges opp av disse, så som fjerning av klimagasser og unngåtte utslipp.

Fjerning er uttrekk av klimagasser fra atmosfæren som følge av bevisste menneskelige aktiviteter. Eksempler på slike aktiviteter kan være plantevekst (overføring av atmosfærisk CO₂ gjennom fotosyntese) og direkte fangst av CO₂ i luften, typisk i tilknytning til påfølgende CO₂-lagring. Unngåtte klimagassutslipp er typisk utslipp som ellers ville ha funnet sted, men som på grunn av foretakets aktiviteter ikke har funnet sted. Det kan for eksempel være introduksjon av nye produkter og teknologier som reduserer etterspørselen etter karbonintensive ekvivalenter, for eksempel isolasjonsløsninger i en bygning som reduserer etterspørselen etter energitjenester i bygningen. Ytterligere opplysninger om konseptene forbundet med karbonfjerning og unngåtte utslipp finnes i GHG Protocol Land Sector and Removals Guidance¹³ og i WBCSD-veilederen¹⁴.

220. Et basisår er et tidligere år som foretakets nåværende klimagassutslipp kan måles opp mot. I alminnelighet bør basisåret være et nylig og representativt år for foretakets klimagassutslipp, for hvilket det finnes verifiserbare data.
221. Målåret er et fremtidig år der foretaket har som mål å oppnå en viss absolutt eller prosentvis reduksjon av klimagassutslippene. Det bør være et tidsspenn på ett til tre år fra basisåret til et kortsiktig mål. Det kan også inkluderes mer langsiktige **mål**, for eksempel for perioder på tjue eller tretti år (f.eks. 2040 eller 2050). Foretak oppfordres til å inkludere målverdier for minst det kortsiktige målåret 2030 og, hvis det er mulig, det langsiktige målåret 2050. Fra og med 2030 anbefales det å oppdatere basisåret og målåret for målene for reduksjon av klimagassutslipp etter hver femårsperiode.
222. For å fastsette et mål bør foretak ta hensyn til eksisterende vitenskapelig kunnskap om reduksjon av klimagassutslipp. SBTi anbefaler tverrsektorielle mål for reduksjon av klimagassutslipp på -42 % innen 2030 og -90 % innen 2050 (basisår 2020). Stockholm Resilience Centre foreslår også en "karbonlov" som beskriver konkrete tiltak for å oppnå full avkarbonisering innen 2050, basert på en fleksibel tankegang hva angår reduksjon av CO₂-utslipp, ved å halvere utslippene hvert tiår og øke utrulling av **fornybar energi** eksponentielt. Forfatterne hevder at dette forslaget vil gi 75 % sannsynlighet for å holde jorden mindre enn 2 °C over førindustriell temperatur – målet som er fastsatt i Parisavtalen¹⁵. SBTi foreslår også et strømlinjeformet målsettingsopplegg for små og mellomstore foretak¹⁶. Det foreligger også sektorspesifikke opplegg som kan vurderes av foretak når de skal fastsette sine **mål** for reduksjon av klimagassutslipp.
223. Foretaket kan treffe noen enkle **tiltak** for å oppnå en rask reduksjon av både direkte og indirekte utslipp. Noen tiltak kan være ukompliserte, men likevel gi en betydelig utslippsreduksjon og bidra til at foretaket når sine **mål**. For eksempel vil elektrifisering av bilparken ved å bytte ut kjøretøy som går på fossilt drivstoff med elektriske kjøretøy medføre utslippsreduksjon så snart tidligere bilpark er skiftet ut. Dette kan gi en betydelig utslippsreduksjon, særlig for et foretak som er avhengig av transport. På samme måte er overgang fra pendling og forretningsreiser med bil til lavkarbonalternativer som sykkel eller kollektivtransport et effektivt, enkelt og gjennomførbart avkarboniseringstiltak. Et annet lavterskeltiltak er å gjennomgå intern energiforvaltning og oppdatere denne til energieffektivt utstyr, samt å integrere vedlikehold i løpende forretningsdrift. Foretaket kan redusere energiforbruket ved å vedlikeholde utstyr og maskiner jevnlig og bytte disse ut med mer energieffektive alternativer når og hvis mulig. Slikt utstyr kan for eksempel være kjeler, telekommunikasjonssystemer, varmepumper, klimaanlegg osv. Gjennom regelmessig vedlikehold kan man sikre effektiv drift, samtidig som slitasje og avfall minimeres. Ved også å

¹³ GHG Protocol Land Sector and Removals Guidance (<https://ghgprotocol.org/land-sector-and-removals-guidance>)

¹⁴ World Business Council for Sustainable Development (2023), Guidance on Avoided Emissions. (https://www.wbcsd.org/wp-content/uploads/2023/09/Climate-Avoided-Emissions-guidance_WBCSD.pdf).

¹⁵ Rockström, J., Gaffney, O., Rogelj, J. et. al. 2017. A roadmap for rapid decarbonization. Science, bind 355, utgave 6331. Tilgjengelig på: <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2017-03-23-curbing-emissions-with-a-new-carbon-law.html>.

¹⁶ SBTi <https://sciencebasedtargets.org/small-and-medium-enterprise-sme-target-setting-process>. SBTi tilbyr ressurser som lar SMB-er fastsette vitenskapsbaserte mål: <https://sciencebasedtargets.org/small-and-medium-enterprise-sme-target-setting-process>.

VSME-standarden

automatisere systemene og benytte forhåndsdefinerte bruksperioder kan foretaket ytterligere redusere utslippene fra slikt utstyr.

224. En omstillingsplan for begrensning av klimaendringer er et sett nåværende og fremtidige **tiltak** som er ment å tilpasse foretakets forretningsmodell, strategi og drift til den overordnede globale målsetningen om å begrense global oppvarming til 1,5 °C. Med utgangspunkt i et mål for reduksjon av klimagassutslipp som er forenlig med denne målsetningen, ligger verdien av en etablert omstillingsplan i at den skaper forståelse for hvordan foretaket skal bevege seg mot en lavkarbonøkonomi, samtidig som man kan følge med på fremdriften. En omstillingsplan fungerer som en ansvarliggjørings- og åpenhetsmekanisme, og får foretak til å utvikle troverdige opplegg for begrensning av klimaendringer gjennom sine tiltak.
225. Etablering av en troverdig omstillingsplan for foretaket bør støttes av elementer som (a) identifisering av klare ansvarsområder og roller, (b) integrering av planen i foretakets forretningsstrategi og økonomiske planlegging, (c) inkludere inkludering av opplysninger om avkarboniseringsvirkemidler og -opplegg, samt kvantifiserbare indikatorer som kan overvåkes innen forhåndsdefinerte tidsrammer, (d) tilrettelegging for regelmessige gjennomganger og oppdateringer etter interessentkonsultasjoner, når det er hensiktsmessig, og (e) dekning av hele virksomheten og, i størst mulig grad, **verdikjeden**, eller en forklaring på eventuelle begrensninger.
226. Foretak som oppgir **mål** i henhold til vedlegg IV B (d) til EMAS-forordningen kan benytte sine mål for reduksjon av klimagassutslipp til å oppfylle VSME-kravet dersom de har fastsatt slike mål. Foretaket kan også underbygge denne opplysningen ved selv å innføre EMAS-miljøstyringssystemet, med kopling til EN ISO 14001:2015, som angitt i vedlegg II B A.6.2.1 og B.5 (miljømål) til EMAS-forordningen.

Veiledning om hvordan man identifiserer produksjons-, bygge- og/eller emballasjeprosesser

227. For å identifisere produksjons-, bygge- og/eller emballasjeprosesser kan foretaket sjekke aktivitetene som omfattes av avsnitt C – Produksjon, avsnitt F – Bygg og anlegg, samt klasse N82.92, "Emballasjeaktivitet", i vedlegg I til forordning (EF) nr. 1893/2006.

C4 – Klimarisiko

228. **Klimarelaterte farer** gir opphav til klimarelaterte fysiske risikoer som oppstår som følge av klimaendringenes innvirkning på foretaket. Disse kan inndeles i akutte farer, som oppstår som følge av enkelthendelser (som tørke, flom, ekstremnedbør og skogbranner), og kroniske farer (som temperaturendringer, havnivåstigning og jorderosjon), som oppstår som følge av langsiktige klimaendringer (delegert kommisjonsforordning 2021/2139). Fysiske risikoer er en funksjon av klimarelaterte farer, foretakets eiendeler og virksomhets eksponering for disse farene, samt hvor sårbart foretaket er for disse farene. Eksempler på klimarelaterte farer er hetebølger, økt hyppighet av ekstreme værhendelser, havnivåstigning, jøkullaup, samt endringer i nedbør- og vindmønstre. Klimarelaterte fysiske risikoer kan identifiseres og modelleres ved hjelp av klimascenarier som hensyntar høye utslippsbaner, så som IPCC SSP5-8.5.
229. **Klimarelaterte omstillingshendelser** kan (i henhold til [TCFD-klassifiseringen](#)) være policy- og lovbaserte (f.eks. økte utslippsrapporteringsforpliktelser), teknologibaserte (f.eks. kostnader ved omstilling til teknologi med lavere utslipp), markedsbaserte (f.eks. økte råmaterialkostnader) og omdømmebaserte (f.eks. økt bekymring hos interessenter).
230. **Brutto klimarelaterte risikoer** betyr brutto fysiske risikoer og brutto overgangsrisikoer som kan oppstå som følge av at foretakets eiendeler og forretningsaktiviteter utsettes for klimarelaterte farer.

Veiledning for detaljert modul – Sosiale indikatorer

C5 – Andre (generelle) egenskaper ved arbeidsstyrken

231. Kjønnfordelingen fastsettes ved å dividere antall kvinnelige **ansatte** med antall mannlige ansatte på ledelsesnivå. Dette gir andelen kvinner i forhold til menn i selskapet.

$$\text{Kjønnfordeling} = \frac{\text{Antall kvinnelige ansatte på ledelsesnivå}}{\text{Antall mannlige ansatte på ledelsesnivå}}$$

232. Ledelsesnivå regnes som nivået under styret, med mindre foretaket har en konkret definisjon som benyttes.
233. Hvis det for eksempel er 28 kvinnelige **ansatte** og 84 mannlige ansatte på ledelsesnivå vil kjønnsfordelingen være 1:3, hvilket betyr at for hver kvinne på ledelsesnivå er det tre menn.
234. Relevante faktorer et foretak bør vurdere ved avgjørelse av hvorvidt det skal oppgi antall selvstendig næringsdrivende og midlertidig ansatte i henhold til avsnitt 60 er: (1) forholdet mellom **ansatte** og selvstendig næringsdrivende og midlertidig ansatte, særlig ved betydelig og/eller økende avhengighet, eller (2) når risikoen for negativ sosial **påvirkning** på selvstendig næringsdrivende eller midlertidig ansatte er større, sammenlignet med foretakets egne ansatte.
235. Nedenstående tabell viser hvordan opplysninger om selvstendig næringsdrivende uten personell som utelukkende arbeider for foretaket, samt midlertidig ansatte formidlet av foretak som primært tilbyr arbeidskrafttjenester, kan presenteres:

Typer arbeidere	Antall selvstendig næringsdrivende og midlertidig ansatte som tilbyr arbeidskrafttjenester
Samlet antall selvstendig næringsdrivende uten personell som utelukkende arbeider for foretaket	
Samlet antall midlertidig ansatte formidlet av foretak som primært tilbyr arbeidskrafttjenester	

236. Foretak kan henvise til NACE-kode N78 for midlertidig ansatte formidlet av foretak som primært tilbyr "arbeidskrafttjenester".

C6 – Tilleggsopplysninger om egen arbeidsstyrke – Menneskerettighetspolicyer og -prosesser

237. Foretak som har innført en prosess for aktsomhetsvurdering rundt menneskerettigheter kan svare bekreftende (JA) og kan klargjøre innholdet i policyene og/eller prosessene ved hjelp av nedtrekksmenyen.

C7 – Alvorlige negative menneskerettighetshendelser

238. En "bekreftet **hendelse**" er et rettslig tiltak eller en klage som er registrert hos foretaket eller vedkommende myndigheter gjennom en formell prosess, eller et tilfelle av manglende overholdelse som foretaket har identifisert gjennom etablerte prosedyrer. Etablerte prosedyrer for å identifisere tilfeller av manglende overholdelse kan omfatte revisjoner av styringssystemer, formelle overvåkingsprogrammer eller **ordninger for klagebehandling**.

Veiledning for detaljert modul – Indikatorer for god forretningskikk

C8 – Inntekter fra visse sektorer og utelukkelse fra EUs referanseverdier

239. **Fossilt brensel**, som definert i artikkel 2(62) i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1999, er ikke-fornybare karbonbaserte energikilder som fast brensel, naturgass og olje.
240. **Produksjon av kjemikalier** viser til aktivitetene oppført i avdeling 20.2 i vedlegg I til forordning (EF) nr. 1893/2006, dvs. produksjon av plantevernmidler og andre landbrukskjemiske produkter.
241. Som definert i artikkel 12.1 og 12.2 i delegert kommisjonsforordning (EU) 2020/1818 er følgende selskaper utelukket fra EUs Paris-tilpassede referanseverdier:
- (n) selskaper som har 1 % eller mer av inntektene fra leting, utgraving, utvinning, distribusjon eller raffinering av antrasitt og lignitt,

VSME-standarden

- (o) selskaper som har 10 % eller mer av inntektene fra leting, utvinning, distribusjon eller raffinering av fyringsolje,
- (p) selskaper som har 50 % eller mer av inntektene fra leting, utvinning, produksjon eller distribusjon av brenngass, og
- (q) selskaper som har 50 % eller mer av inntektene fra elektrisitetsproduksjon med en klimagassintensitet på mer enn 100 g CO₂ e/kWh.

C9 – Kjønnfordeling i styringsorgan

242. **Styringsorganet** er et selskaps øverste beslutningsorgan. Avhengig av hvilken jurisdiksjon selskapet befinner seg i, og hvilken type juridisk enhet det er, kan styringsorganet ha ulike formater.
243. Basert på kravene i SFDR beregnes kjønnfordelingen i styringsorganet som gjennomsnittlig forhold mellom kvinnelige og mannlige styremedlemmer.

$$\text{Kjønnfordeling} = \frac{\text{Antall kvinnelige styremedlemmer}}{\text{Antall mannlige styremedlemmer}}$$

Eksempel

244. Styringsorganet i en bestemt SMB består av seks medlemmer, herunder tre kvinner. Kjønnfordelingen er én – for hvert kvinnelig medlem er det ett mannlige medlem.

Vedlegg A: Definerede begreper

Dette vedlegget er en integrert del av denne standarden.

Definert begrep	Definisjon
Forebygging av ulykker	Med forebygging av ulykker menes policyer og initiativer for å forebygge ulykker på arbeidsplassen og sørge for ansattes sikkerhet og velvære. Dette omfatter ikke bare tiltak for å redusere fysiske risikoer, men også tilrettelegging av et trygt og inkluderende arbeidsmiljø uten diskriminering og trakassering.
Tiltak	Med tiltak menes (i) tiltak og handlingsplaner (herunder omstillingsplaner) som gjennomføres for å sikre at foretaket oppfyller de målene som fastsettes, og gjennom hvilke foretaket søker å håndtere vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter, og (ii) beslutninger om å støtte disse med økonomiske, menneskelige eller teknologiske ressurser.
Berørte lokalsamfunn	Personer eller gruppe(r) som bor eller arbeider i samme område, og som har vært eller kan bli påvirket av rapporterende foretaks virksomhet eller gjennom dets oppstrøms- og nedstrøms verdikjede. Berørte lokalsamfunn kan være samfunn som ligger i direkte tilknytning til stedet der foretaket driver virksomhet, eller samfunn som ligger lengre bort. Berørte lokalsamfunn omfatter faktisk og potensielt berørte urbefolkninger.
Område med sårbart biologisk mangfold	Områder med sårbart biologisk mangfold inkluderer: Natura 2000-nettverket av beskyttede områder, UNESCOs verdensarvsteder og viktige områder med biologisk mangfold ("KBAer"), samt andre beskyttede områder, som nevnt i tillegg D i vedlegg II til delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/2139.
God forretningskikk	Følgende forhold omtales samlet som "god forretningskikk eller forhold som gjelder god forretningskikk": (a) forretningsetikk og bedriftskultur, herunder bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser, vern av varslere, samt dyrevelferd, (b) forvaltning av forbindelser med leverandører, herunder betalingspraksis, særlig med hensyn til sen betaling til små og mellomstore foretak. (c) foretakets aktiviteter og forpliktelser knyttet til utøvelse av politisk innflytelse, herunder lobbyvirksomhet.
Barnearbeid	Arbeid som fratrar barn deres barndom, potensial og verdighet, og som er skadelig for den fysiske og mentale utviklingen. Det omfatter arbeid som er mentalt, fysisk, sosialt eller moralsk farlig og/eller forstyrrer deres skolegang (ved å frata dem muligheten til å gå på skolen).
Kollektive forhandlinger	Alle forhandlinger som finner sted mellom en arbeidsgiver, en gruppe arbeidsgivere eller en eller flere arbeidsgiverorganisasjoner på den ene side, og en eller flere fagforeninger eller, i deres fravær, representanter for arbeiderne som er behørig valgt og godkjent av dem i samsvar med nasjonale lover og forskrifter på den annen side, med henblikk på å: i) fastsette arbeids- og ansettelsesvilkår, og/eller ii) regulere forholdet mellom partene i arbeidslivet, og/eller regulere forholdet mellom arbeidsgivere eller deres organisasjoner og en eller flere arbeidstakerorganisasjoner.
Korrupsjon	Misbruk av betrodd makt for egen vinning, som kan være iverksatt av enkeltpersoner eller organisasjoner. Det kan skje i form av smørepenger,

VSME-standarden

Definert begrep	Definisjon
	bedrageri, utpressing, stilltiende avtale og hvitvasking av penger. Det omfatter også tilbud om eller mottak av enhver form for gave, lån, honorar, belønning eller annen fordel til eller fra en person for å gjøre noe som er uærlig eller ulovlig, eller som utgjør et tillitsbrudd i forbindelse med foretakets forretningsførsel. Dette kan omfatte kontant- eller naturalytelser, som for eksempel gratis varer, gaver og ferier, eller særlige personlige tjenester som ytes for å oppnå en urettmessig fordel, eller som kan føre til et moralsk press for å ta imot en slik fordel.
Forbrukere	Personer som erverver, forbruker eller bruker varer og tjenester til personlig bruk, enten for seg selv eller for tredjeparter, og ikke til videresalg eller formål som gjelder forretnings-, industri-, håndverks- eller yrkesvirksomhet.
Graderte opplysninger	Graderte EU-opplysninger som definert i rådsbeslutning av 23. september 2013 om sikkerhetsregler for vern av graderte EU-opplysninger (2013/488/EU) eller opplysninger som er gradert av en av medlemsstatene og merket i henhold til tillegg B til nevnte rådsbeslutning. Med graderte EU-opplysninger menes alle opplysninger som er gjenstand for en EN-sikkerhetsgradering, hvis uautoriserte fremleggelse i varierende grad kan skade Den europeiske unions eller en eller flere av medlemsstatenes interesser. Graderte opplysninger kan gis fire ulike graderingsnivåer: strengt hemmelig, hemmelig, konfidensielt og begrenset (basert på definisjonen i rådsbeslutningen).
Prinsipper for en sirkulær økonomi	De europeiske prinsippene for en sirkulær økonomi er anvendelighet, ombruksmuligheter, reparasjonsmuligheter, demontering, refabrikasjon eller renovering, materialgjenvinning, resirkulering gjennom den biologiske syklusen og annen potensiell optimalisering av bruken av produktet eller materialet.
Tilpasning til klimaendringer	Prosessen for tilpasning til faktiske og forventede klimaendringer og deres påvirkninger.
Klimarelaterte fysiske risikoer	Risikoer som følge av klimaendringer som kan være styrt av hendelser (akutte) eller forårsaket av mer langsiktige endringer (kroniske) i klimamønstre. Akutte fysiske risikoer oppstår som følge av særlige farer, særlig værrelaterte hendelser som for eksempel stormer, flom, branner eller hetebølger. Kroniske fysiske risikoer oppstår som følge av langsiktige klimaendringer, som for eksempel temperaturendringer og deres innvirkning på stigende havnivå, redusert vannforsyning, tap av biologisk mangfold og endringer i jordbunnens produktivitet.
Direkte klimagassutslipp (scope 1)	Direkte klimagassutslipp fra kilder som eies eller kontrolleres av foretaket.
Diskriminering	Diskriminering kan forekomme direkte eller indirekte. Direkte diskriminering finner sted når en person blir behandlet mindre gunstig enn andre som er i en lignende situasjon. Indirekte diskriminering finner sted når en tilsynelatende nøytral regel er til ulempe for en person eller en gruppe som har visse felles egenskaper.
Ansatt	En person som har et arbeidsforhold til foretaket i henhold til nasjonal rett eller praksis.
Sluttbrukere	Personer som til sist bruker eller er ment å bruke et bestemt produkt eller en bestemt tjeneste.
Tvangsarbeid	Alt arbeid eller enhver tjeneste som kreves av enhver person under trussel om straff, og som personen ikke har tilbudt seg

VSME-standarden

Definert begrep	Definisjon
	av fri vilje, som definert i ILO-konvensjonen om tvangsarbeid av 1930 (nr. 29). I dette begrepet inngår alle situasjoner der personer blir tvunget til å utføre arbeid på en hvilken som helst måte.
Ordninger for klagebehandling	Alle standardiserte, statlige eller ikke-statlige, rettslige eller utenrettslige prosesser der interessenter kan inngi klage og søke oppreisning. Eksempler på statlige og utenrettslige ordninger for klagebehandling omfatter domstoler, arbeidsretter, nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner, nasjonale kontaktpunkter i henhold til OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper, ombudsmenn, organer for forbrukervern, tilsynsorganer og statlige klageorganer. Ikke-statlige ordninger for klagebehandling omfatter ordningene som administreres av foretaket, enten på egen hånd eller i samarbeid med interessenter, som for eksempel ordninger for klagebehandling på operativt nivå og kollektive forhandlinger, herunder ordningene som er etablert gjennom kollektive forhandlinger. De omfatter også ordninger som administreres av industrisammenslutninger, internasjonale organisasjoner, sivilsamfunnsorganisasjoner eller grupper av ulike interessenter. Ordninger for klagebehandling på operativt nivå administreres av organisasjonen selv, enten på egen hånd eller i samarbeid med andre parter, og dit kan organisasjonens interessenter henvende seg direkte. Gjennom disse er det mulig å identifisere og behandle klager direkte og på et tidlig tidspunkt før både skader og klager rekker å eskalere. De gir også viktige tilbakemeldinger på effektiviteten av organisasjonens aktsomhetsvurdering fra dem som er direkte berørt. I henhold til FNs veiledende prinsipp 31 er effektive ordninger for klagebehandling legitime, tilgjengelige, forutsigbare, rettferdige, gjennomsiktige, forenlige med rettighetene og en kilde til kontinuerlig læring. I tillegg til disse kriteriene er effektive ordninger for klagebehandling på operativt nivå også basert på samarbeid og dialog. Det kan være vanskeligere for organisasjonen å vurdere effektiviteten av ordninger for klagebehandling som den selv deltar i, sammenlignet med ordninger som den selv har etablert.
Klimagasser	I denne standarden er klimagasser de seks gassene som er oppført i Kyotoprotokollen: karbondioksid (CO ₂), metan (CH ₄), dinitrogenoksid (N ₂ O), nitrogentrifluorid (NF ₃), hydrofluorkarboner (HFKer), perfluorkarboner (PFKer) og svovelheksafluorid (SF ₆).
Styringssystem	Styringssystem er systemet av regler, rutiner og prosesser som et selskap styres og kontrolleres etter.
Brutto klimagassutslipp	Brutto klimagassutslipp er foretakets samlede utslipp av klimagass i atmosfæren, uten å hensynta eventuelle fradrag for karbonfjerning eller andre justeringer.
Farlig avfall	Avfall som utviser en eller flere av de farlige egenskapene som er oppført i vedlegg III til europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/98/EF om avfall.
Menneskehandel	Rekruttering, transport, overføring, innlosjering eller mottak av personer, herunder utveksling eller overføring av kontroll over disse personene, ved hjelp av trusler om eller bruk av makt eller andre former for tvang, bortføring, bedrageri, villedning, maktmisbruk eller utnyttelse av sårbar stilling eller ved å gi eller motta betaling eller fordeler for å oppnå samtykke fra en person som har kontroll over en annen person, for utnyttelsesformål.

VSME-standard

Definert begrep	Definisjon
Hendelse	Et rettslig tiltak eller en klage som er registrert hos foretaket eller vedkommende myndigheter gjennom en formell prosess, eller et tilfelle av manglende overholdelse som foretaket har identifisert gjennom etablerte prosedyrer. Etablerte prosedyrer for å identifisere tilfeller av manglende overholdelse kan omfatte revisjoner av styringssystemer, formelle overvåkingsprogrammer eller ordninger for klagebehandling.
Indirekte klimagassutslipp (scope 2)	Indirekte utslipp er en konsekvens av foretakets virksomhet, men finner sted ved kilder som eies eller kontrolleres av et annet selskap. Klimagassutslipp innenfor scope 2 er indirekte utslipp fra produksjon av kjøpt eller ervervet elektrisitet, damp, varme eller kjøling som forbrukes av foretaket.
Påvirkning	<p>Med påvirkning menes den virkningen en organisasjon har eller kan ha på økonomien, miljøet og menneskene, herunder virkninger på deres menneskerettigheter, som følge av organisasjonens aktiviteter eller forretningsforbindelser. Påvirkningene kan være faktiske eller potensielle, negative eller positive, kortsiktige eller langsiktige, tilsiktede eller utilsiktede, direkte eller indirekte og reversible eller irreversible. Påvirkningene viser hvordan organisasjonen bidrar, negativt eller positivt, til bærekraftig utvikling. Påvirkningene på økonomi, miljø og mennesker henger sammen.</p> <p>Med organisasjonens påvirkning på miljøet menes påvirkningen på levende organismer og ikke-levende elementer, herunder luft, land, vann og økosystemer. En organisasjon kan påvirke miljøet gjennom for eksempel sin bruk av energi, land, vann og andre naturressurser.</p> <p>Med organisasjonens påvirkning på menneskene menes påvirkningen på enkeltpersoner og grupper, så som lokalsamfunn, sårbare grupper eller samfunnet. Dette omfatter også organisasjonens påvirkning på personers menneskerettigheter. En organisasjon kan påvirke menneskene gjennom for eksempel sin ansettelsespraksis (f.eks. lønnen den betaler til sine ansatte), sin leverandørkjede (f.eks. arbeidsforholdene til leverandørens ansatte) og sine produkter og tjenester (f.eks. deres sikkerhet eller tilgjengelighet).</p>
Arealbruk(sending)	Menneskers bruk av et bestemt område til et bestemt formål (for eksempel bolig-, landbruks-, rekreasjons-, industriområde osv.). Påvirket av arealdekke (gress, asfalt, trær, barmark, vann osv.). Med arealbruksendring menes en endring i hvordan arealer brukes eller forvaltes av mennesker, noe som kan føre til en endring i arealdekke.
Lokasjonsbaserte utslipp innenfor scope 2	Utslipp fra elektrisitet, varme, damp og kjøling som er kjøpt eller ervervet og forbrukt av rapporterende selskap, beregnet ved hjelp av lokasjonsbasert "allokeringsmetode", som allokere generatorutslipp til sluttbrukere. Disse gjenspeiler gjennomsnittlig utslippsintensitet i nettene der energiforbruket finner sted, og bruker hovedsakelig opplysninger om gjennomsnittlig utslippsfaktor for nettene. Typiske kilder til utslipp innenfor scope 2 er knyttet til utstyr som bruker elektrisitet (elektriske motorer, lys, bygninger osv.), varme (oppvarming i industriprosesser, bygninger osv.), damp (industriprosesser) og kjøling (industriprosesser, bygninger osv.).
Område som tar hensyn til natur	Et "område som tar hensyn til natur" er et område som primært bevarer eller gjenoppbygger naturen. Dette kan finnes seg på organisasjonens sted og kan omfatte tak, fasader, vannavløpssystemer eller andre elementer som er utformet for å fremme biologisk mangfold. Områder som tar hensyn til natur kan også ligge utenfor organisasjonens sted dersom disse eies eller (med)forvaltes av

VSME-standarder

Definert begrep	Definisjon
	organisasjonen og primært tjener til å fremme biologisk mangfold. (Basert på EMAS-forordningen)
I nærheten av (et område med sårbart biologisk mangfold)	Med i nærheten av menes, hva angår B5 – Biologisk mangfold, et område som (delvis) overlapper eller grenser til et område med sårbart biologisk mangfold.
Egen arbeidsstyrke/egne arbeidere	Ansatte som har et arbeidsforhold til foretaket ("ansatte"), og ikke-ansatte personer, men som enten er individuelle entreprenører som tilbyr arbeidskraft til foretaket ("selvstendig næringsdrivende"), eller personer som formidles av foretak som primært tilbyr "arbeidskrafttjenester" (NACE-kode N78).
Lønn	Den ordinære grunn- eller minstelønnen og all annen godtgjøring som arbeideren som følge av arbeidsforholdet mottar direkte eller indirekte ("utfyllende eller variable komponenter") fra arbeidsgiveren i kontanter eller naturalier. Med "lønnsnivå" menes brutto årslønn og tilsvarende brutto timelønn. Med "medianlønnsnivå" menes lønnen til den ansatte hvis lønn er lavere enn lønnen til den ene halvdel av de ansatte og høyere enn lønnen til den andre halvdel av de ansatte.
Policy	Et sett eller en ramme av generelle mål og styringsprinsipper som foretaket bruker i forbindelse med beslutningstaking. Gjennom en policy gjennomføres foretakets strategi eller ledelsesbeslutninger knyttet til et bærekraftsforhold. Hver policy er underlagt en eller flere definerte personers ansvar, angir sitt anvendelsesområde og omfatter en eller flere formål (knyttet til målbare mål når det er aktuelt). En policy gjennomføres ved hjelp av tiltak eller handlingsplaner. For eksempel kan foretak med begrensede ressurser ha få (eller ingen) policyer som er formalisert i skriftlige dokumenter, men det betyr ikke nødvendigvis at de ikke har policyer. Dersom foretaket ikke ennå har formalisert en policy, men har gjennomført tiltak eller definert mål som foretaket søker å håndtere bærekraftsforhold gjennom, skal det opplyse om disse.
Radioaktivt avfall	Ethvert radioaktivt materiale i gassform, flytende form eller fast form som ikke er planlagt brukt videre, i henhold til artikkel 3(7) i rådsdirektiv 2011/70/Euratom ¹⁷ .
Arbeidsrelatert ulykke som skal registreres/ Arbeidsrelatert skade eller dårlig helse som skal registreres	En arbeidsrelatert ulykke er en hendelse som fører til fysisk eller psykisk beskadigelse og dermed til skade eller dårlig helse. Den finner sted mens man utfører en arbeidsaktivitet eller mens man er på jobb. Som skal registreres betyr diagnostisert av en lege eller annet autorisert helsepersonell. Arbeidsrelatert skade eller dårlig helse kan føre til følgende: dødsfall, fraværsdager, arbeidsbegrensninger eller omplassering til andre arbeidsoppgaver, medisinsk

¹⁷ Rådsdirektiv 2011/70/Euratom av 19. juli 2011 om fastsettelse av en fellesskapsramme for ansvarlig og sikker håndtering av brukt kjernebrensel og radioaktivt avfall. ¹⁸ Artikkel 2(1) i europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2018/2001 av 11. desember 2018 om å fremme bruk av energi fra fornybare energikilder (EUT L 328 av 21. desember 2018, s. 82). ¹⁹ Dette opplysningskravet er i samsvar med kravene i Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/2453 – Mal 5: Bankportefølje – Fysisk risiko i forbindelse med klimaendringer: Eksponeringer utsatt for fysisk risiko.

VSME-standarder

Definert begrep	Definisjon
	behandling utover førstehjelp eller tap av bevissthet. Skader som ikke krever medisinsk behandling utover førstehjelp, skal vanligvis ikke registreres.
Materialgjenvinning	All gjenvinning der avfallsmaterialer blir bearbeidet på nytt til produkter, materialer eller stoffer til enten det opprinnelige formålet eller til andre formål. Dette omfatter bearbeiding på nytt av organisk materiale, men omfatter ikke energiutnyttning og ny bearbeiding til materialer som skal benyttes som brensel eller til utfylling.
Fornybar energi	Energi fra fornybare ikke-fossile kilder i form av vindenergi, solenergi (termisk solenergi og solcelleenergi) og geotermisk energi, energi fra omgivelsene, tidevanns- og bølgeenergi og annen havenergi, vannkraft, biomasse, deponigass, gass fra renseanlegg og biogass ¹⁸ .
Ugjennomtrengelig område	Med ugjennomtrengelig område menes et område der opprinnelig jordsmonn er tildekket (for eksempel veier), hvilket gjør området ugjennomtrengelig. Denne ugjennomtrengeligheten kan innebære miljøpåvirkning.
Sensitive opplysninger	Sensitive opplysninger som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/697 av 29. april 2021 om opprettelse av Det europeiske forsvarsfondet. Med sensitive opplysninger menes opplysninger og data, herunder graderte opplysninger, som skal beskyttes mot uautorisert tilgang eller fremleggelse på grunn av forpliktelser nedfelt i EU-rett eller nasjonal rett eller for å beskytte personvernet eller sikkerheten til en fysisk eller juridisk person.
Sted	Plasseringen av en eller flere fysiske installasjoner. Dersom det er mer enn én fysisk installasjon fra samme eller forskjellige eiere eller operatører, og visse infrastrukturer og anlegg deles, kan hele området der den fysiske installasjonen befinner seg, utgjøre et sted.
Mål	Målbare, resultatorienterte og tidsbestemte mål som SMB-en tar sikte på å oppnå med hensyn til bærekraftsforhold. De kan fastsettes frivillig av SMB-en eller følge av lovfestede krav til foretaket.
Tidshorisonter	Ved utarbeiding av bærekraftsrapporten skal foretaket legge følgende tidshorisonter til grunn: (a) for kort tidshorison, ett år, (b) for mellomlang tidshorison, fra to til fem år, og (c) for lang tidshorison, mer enn fem år.
Opplæring	Initiativ iverksatt av foretaket med sikte på å opprettholde og/eller forbedre sine egne arbeideres ferdigheter og kunnskapsnivå. Opplæring kan skje på ulike måter, for eksempel på stedet eller på nettet.

¹⁸ Artikkel 2(1) i europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2018/2001 av 11. desember 2018 om å fremme bruk av energi fra fornybare energikilder (EUT L 328 av 21. desember 2018, s. 82). ¹⁹ Dette opplysningskravet er i samsvar med kravene i Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/2453 – Mal 5: Bankportefølje – Fysisk risiko i forbindelse med klimaendringer: Eksponeringer utsatt for fysisk risiko.

VSME-standarden

Definert begrep	Definisjon
Verdikjede	Hele spekteret av aktiviteter, ressurser og forbindelser knyttet til foretakets forretningsmodell og det eksterne miljøet der det driver virksomhet. En verdikjede omfatter de aktivitetene, ressursene og forbindelsene som foretaket bruker og er avhengig av for å skape sine produkter eller tjenester, fra utforming til levering, forbruk og avsluttet levetid. Relevante aktiviteter, ressurser og forbindelser omfatter: a) de aktivitetene som inngår i foretakets egen virksomhet, som for eksempel menneskelige ressurser, b) aktiviteter i hele dets forsynings-, markedsførings- og distribusjonskanaler, som for eksempel anskaffelse av materialer og tjenester, samt salg og levering av produkter og tjenester, og c) de finansielle, geografiske, geopolitiske og lovgivningsmessige rammene som foretaket driver sin virksomhet innenfor. Verdikjeden omfatter aktører oppstrøms og nedstrøms fra foretaket. Aktører oppstrøms for foretaket (f.eks. leverandører) leverer produkter eller tjenester som brukes for å utvikle foretakets produkter eller tjenester. Aktører nedstrøms for foretaket (f.eks. distributører, kunder) mottar produkter eller tjenester fra foretaket.
Lønn	Bruttolønn, uten variable deler som overtid og insentivlønn, og uten tillegg, med mindre de er garantert.
Vannforbruk	Vannmengden som tas inn i foretakets område (eller anlegg), og som ikke slippes ut i vannmiljøet igjen eller overføres til en tredjepart i løpet av rapporteringsperioden.
Vannuttak	Den sammenlagte mengden av vann som tas inn fra alle kilder til foretakets område for bruk i løpet av rapporteringsperioden.
Arbeider i verdikjeden	En person som utfører arbeid i foretakets verdikjede, uavhengig av om det finnes et kontraktsforhold til foretaket. I ESRS omfatter omfanget av arbeidere i verdikjeden alle arbeidere i foretakets oppstrøms og nedstrøms verdikjede som påvirkes eller kan bli vesentlig påvirket av foretaket. Dette omfatter påvirkninger som er forbundet med foretakets egen virksomhet og verdikjede, herunder gjennom dets produkter eller tjenester, samt gjennom dets forretningsforbindelser. Dette omfatter alle arbeidere som ikke er omfattet av "egen arbeidsstyrke" ("egen arbeidsstyrke" omfatter personer som har et arbeidsforhold til foretaket ("ansatte") og ikke-ansatte personer som enten er individuelle entreprenører som tilbyr arbeidskraft til foretaket ("selvstendig næringsdrivende") eller personer som formidles av foretak som primært tilbyr arbeidskrafttjenester (NACE-kode N78).

Vedlegg B: Liste over mulige bærekraftsforhold

Nedenstående vedlegg er en integrert del av denne standarden og inneholder en liste over mulige bærekraftsforhold.

Emne	Bærekraftsforhold: Undertema	Bærekraftsforhold: Under-undertema
Klimaendringer	<ul style="list-style-type: none"> - Tilpasning til klimaendringer - Begrensning av klimaendringer - Energi 	
Forurensning	<ul style="list-style-type: none"> - Luftforurensning - Vannforurensning - Forurensning av jord eller berggrunn - Forurensning av levende organismer og matressurser - Stoffer som gir grunn til bekymring - Stoffer som gir grunn til svært alvorlig bekymring - Mikroplast 	
Vann og marine ressurser	<ul style="list-style-type: none"> - Vann - Marine ressurser 	<ul style="list-style-type: none"> - Vannforbruk - Vannuttak - Utslipp av vann - Utslipp av vann i hav - Uttak og utnyttning av marine ressurser
Biologisk mangfold og økosystemer	- Direkte påvirkningsfaktor for tap av biologisk mangfold	<ul style="list-style-type: none"> - Klimaendringer - Arealbruksendringer, endringer i bruk av ferskvann og hav - Direkte utnyttelse - Fremmede skadelige arter - Forurensning - Annet
	- Påvirkning på arters tilstand	<ul style="list-style-type: none"> - Eksempler: - Arters populasjonsstørrelse - Arters risiko for global utryddelse
	- Påvirkning på økosystemers omfang og tilstand	<ul style="list-style-type: none"> - Eksempler: - Foringelse av land - Ørkenspredning - Jordforsegling
	- Påvirkninger på og avhengighet av økosystemtjenester	
Sirkulær økonomi	<ul style="list-style-type: none"> - Inngående ressurser, herunder ressursbruk - Utgående ressurser knyttet til produkter og tjenester - Avfall 	
Egen arbeidsstyrke	<ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsvilkår 	<ul style="list-style-type: none"> - Trygg ansettelse - Arbeidstid - Tilstrekkelig lønn - Dialog mellom partene i arbeidslivet

VSME-standarden

Emne	Bærekraftsforhold: Undertema	Bærekraftsforhold: Under-undertema
		<ul style="list-style-type: none"> - Foreningsfrihet, samarbeidsutvalg og arbeidernes rett til informasjon, høring og deltakelse - Kollektive forhandlinger, herunder andelen av arbeidere som er omfattet av kollektivavtaler - Balanse mellom arbeid og fritid - Arbeidsmiljø
	- Likebehandling og like muligheter for alle	<ul style="list-style-type: none"> - Likestilling mellom kvinner og menn og likelønn for arbeid av samme verdi - Opplæring og kompetanseutvikling - Sysselsetting og inkludering av personer med funksjonsnedsettelse - Tiltak mot vold og trakassering på arbeidsplassen - Mangfold
	- Andre arbeidsrelaterte rettigheter	<ul style="list-style-type: none"> - Barnearbeid - Tvangsarbeid - Ordentlige boligforhold - Privatliv
Arbeidere i verdikjeden	- Arbeidsvilkår	<ul style="list-style-type: none"> - Trygg ansettelse - Arbeidstid - Tilstrekkelig lønn - Dialog mellom partene i arbeidslivet - Foreningsfrihet, herunder samarbeidsutvalg - Kollektive forhandlinger - Balanse mellom arbeid og fritid - Arbeidsmiljø
	- Likebehandling og like muligheter for alle	<ul style="list-style-type: none"> - Likestilling mellom kvinner og menn og likelønn for arbeid av samme verdi - Opplæring og kompetanseutvikling - Sysselsetting og inkludering av personer med funksjonsnedsettelse - Tiltak mot vold og trakassering på arbeidsplassen - Mangfold
	- Andre arbeidsrelaterte rettigheter	<ul style="list-style-type: none"> - Barnearbeid - Tvangsarbeid - Ordentlige boligforhold - Vann og sanitære forhold - Privatliv
Berørte lokalsamfunn	- Samfunnets økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter	<ul style="list-style-type: none"> - Ordentlige boligforhold - Tilstrekkelig med mat - Vann og sanitære forhold - Arealrelaterte påvirkninger

VSME-standarden

Emne	Bærekraftsforhold: Undertema	Bærekraftsforhold: Under-undertema
		– Sikkerhetsrelaterte påvirkninger
	– Samfunnenes sivile og politiske rettigheter	– Ytringsfrihet – Forsamlingsfrihet – Konsekvenser for menneskerettighetsforkjempere
	– Urbefolkningenes rettigheter	– Fritt, forutgående og informert samtykke – Selvbestemmelse – Kulturelle rettigheter
Forbrukere og sluttbrukere	– Informasjonsrelaterte konsekvenser for forbrukere og/eller sluttbrukere	– Privatliv – Ytringsfrihet – Tilgang til (kvalitets)opplysninger
	– Personlig sikkerhet for forbrukere og/eller sluttbrukere	– Arbeidsmiljø – En persons sikkerhet – Beskyttelse av barn
	– Sosial inkludering for forbrukere og/eller sluttbrukere	– Ikke-diskriminering – Tilgang til varer og tjenester – Ansvarlig markedsføringspraksis
Forretnings-skikk	– Bedriftskultur – Vern av varslere – Dyrevelferd – Politisk engasjement og lobbyvirksomhet – Forvaltning av forbindelser med leverandører, herunder betalingspraksis	
	– Korrupsjon og bestikkelser	– Forebygging og avdekking, herunder opplæring – Tilfeller

Vedlegg C: Bakgrunnsopplysninger for finansmarkedsaktører som er brukere av opplysningene som produseres ved hjelp av denne standarden (avstemming mot annet EU-regelverk)

245. Dette vedlegget er relevant for brukere av bærekraftsrapporten. Nedenstående tabell viser datapunktene for bærekraftig finans som finnes i denne standardens ulike moduler, og som oppfyller kravene til flere brukertyper (banker, investorer, store foretak).

246. Kolonnen "DR-nummer og tittel" viser hvilke opplysninger som inngår i de ulike modulene (dvs. grunnmodul og detaljert modul) og som er datapunkter for bærekraftig finans. Kolonnen SFDR Tabell 1 og/eller EBAs pilar 3 og/eller referanseverdiforordningen illustrerer hvordan disse opplysningene er relatert til disse regelverkene som er relevante for brukerne av bærekraftsrapporten (banker, andre investorer).

Emne: Miljø/ sosial/god forretningsskikk	DR-nummer og tittel	SFDR Tabell 1 og/eller EBAs pilar 3 og/eller referanseverdi- forordningen																
Grunnmodul																		
Generelle opplysninger	B1 - Grunnlag for utarbeiding Foretaket skal oppgi: vii. geografisk plassering av steder som eies, leies eller forvaltes.	EBAs pilar 3 ¹⁹																
Miljø	B3 - Energi og klimagassutslipp Foretaket skal oppgi sitt samlede energiforbruk i MWh, med en oppdeling som angitt i nedenstående tabell, dersom opplysningene som kreves for å foreta en slik oppdeling lar seg innhente:	SFDR ²⁰																
<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="437 1375 616 1464"></th> <th data-bbox="616 1375 778 1464">Fornybar</th> <th data-bbox="778 1375 1007 1464">Ikke-fornybar</th> <th data-bbox="1007 1375 1190 1464">Sum</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="437 1464 616 1655">Elektrisitet (som gjenspeilet i strømmregninger)</td> <td data-bbox="616 1464 778 1655"></td> <td data-bbox="778 1464 1007 1655"></td> <td data-bbox="1007 1464 1190 1655"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 1655 616 1722">Brensel</td> <td data-bbox="616 1655 778 1722"></td> <td data-bbox="778 1655 1007 1722"></td> <td data-bbox="1007 1655 1190 1722"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 1722 616 1783">Sum</td> <td colspan="3" data-bbox="616 1722 1190 1783"></td> </tr> </tbody> </table>			Fornybar	Ikke-fornybar	Sum	Elektrisitet (som gjenspeilet i strømmregninger)				Brensel				Sum				
	Fornybar	Ikke-fornybar	Sum															
Elektrisitet (som gjenspeilet i strømmregninger)																		
Brensel																		
Sum																		

¹⁹ Dette opplysningskravet er i samsvar med kravene i Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/2453 – Mal 5: Bankportefølje – Fysisk risiko i forbindelse med klimaendringer: Eksponeringer utsatt for fysisk risiko.

²⁰ Forordning (EU) 2019/2088 (SFDR), obligatorisk indikator nr. 5 i tabell 1 i vedlegg I ("Andel av forbruk og produksjon av ikke-fornybar energi").

Miljø	<p>B3 – Energi og klimagassutslipp</p> <p>Foretaket skal oppgi sine estimerte brutto klimagassutslipp i tonn CO₂-ekvivalenter, under hensyntagen til innholdet i GHG Protocol Corporate Standard (versjon 2004), herunder:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) klimagassutslipp innenfor scope 1 i tonn CO₂-ekvivalenter (fra eide eller kontrollerte kilder), og (b) lokasjonsbaserte utslipp innenfor scope 2 i tonn CO₂-ekvivalenter (dvs. utslipp fra produksjon av kjøpt energi, for eksempel elektrisitet, varme, damp eller kjøling). 	<p>SFDR²¹</p> <p>Referanseverdiforordningen²²</p>
Miljø	<p>B3 – Energi og klimagassutslipp</p> <p>Foretaket skal oppgi sin klimagassintensitet beregnet ved å dividere "samlede klimagassutslipp" oppgitt i avsnitt 30 med "salgsinntekter (i euro)" oppgitt i avsnitt 24(e)(iv).</p>	<p>SFDR²³</p> <p>Referanseverdiforordningen²⁴</p>
Miljø	<p>B4 – Forurensning av luft, vann og jord</p> <p>Dersom foretaket allerede er pålagt ved lov eller annet nasjonalt regelverk å rapportere sine utslipp av forurensende stoffer til vedkommende myndigheter, eller dersom det frivillig rapporterer om disse i henhold til et miljøstyringssystem, skal det oppgi hvilke forurensende stoffer det slipper ut i luft, vann og jord i egen virksomhet, med mengdeangivelse for hvert forurensende stoff. Hvis disse opplysningene allerede er tilgjengelige for allmennheten kan foretaket alternativt henvise til dokumentet der disse rapporteres, for eksempel ved å oppgi den relevante URL-lenken eller legge inn en hyperlenke.</p>	<p>SFDR²⁵</p>
Miljø	<p>B5 – Biologisk mangfold</p> <p>Foretaket skal oppgi antall og areal (i hektar) av steder som det eier, har leid eller forvalter i eller i nærheten av et område med sårbart biologisk mangfold.</p>	<p>SFDR²⁶</p>

²¹ Forordning (EU) 2019/2088 (SFDR), obligatoriske indikatorer nr. 1 og 2 i tabell 1 i vedlegg I ("Klimagassutslipp", "Karbonavtrykk").

²² Artikkel 5 (1), 6 og 8 (1) i forordning (EU) 2020/1816, referanseverdiforordningen.

²³ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088, ettersom de er utledet fra en obligatorisk indikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 3 i tabell I i vedlegg I til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Klimagassintensitet til foretak som det er investert i").

²⁴ Disse opplysningene er i tråd med artikkel 8 (1) i delegert kommisjonsforordning (EU) 2020/1818 (forordningen om standarder for referanseverdier for klimaomstilling).

²⁵ Forordning (EU) 2019/2088 (SFDR), ettersom de er utledet fra (a) en tilleggsindikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 2 i tabell II i vedlegg I til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Utslipp av luftforurensende stoffer"), (b) indikator nr. 8 i tabell I i vedlegg I ("Utslipp til vann"), (c) indikator nr. 1 i tabell II i vedlegg I ("Utslipp av uorganiske forurensende stoffer"), og (d) indikator nr. 3 i tabell II i vedlegg I ("Utslipp av ozonnedbrytende stoffer").

²⁶ Forordning (EU) 2019/2088 (SFDR), obligatorisk indikator nr. 7 i tabell 1 i vedlegg I ("Virksomhet med negativ påvirkning på områder som er følsomme for biologisk mangfold")

VSME-standarden

Miljø	<p>B7 – Ressursbruk, sirkulær økonomi og avfallshåndtering</p> <p>Foretaket skal oppgi:</p> <p>(a) samlet årlig avfallsgenerering oppdelt etter type (ikke-farlig og farlig),</p>	SFDR ²⁷
Sosial	<p>B9 – Arbeidsstyrken – Helse og sikkerhet</p> <p>Foretaket skal gi følgende opplysninger om sine <i>ansatte</i>:</p> <p>(a) antall og frekvens av <i>arbeidsrelaterte</i> ulykker <i>som skal registreres</i>, og</p> <p>(b) antall dødsfall som følge av arbeidsrelaterte skader og arbeidsrelatert dårlig helse.</p>	SFDR ²⁸ Referanseverdi- forordningen ²⁹
Sosial	<p>B10 – Arbeidsstyrken – Godtgjøring, kollektive forhandlinger og opplæring</p> <p>Foretaket skal oppgi:</p> <p>(b) prosentvis <i>lønn</i>sforskjell mellom kvinnelige og mannlige <i>ansatte</i>. Foretaket kan utelate denne opplysningen når antall ansatte er under 150, men denne grensen vil bli redusert til 100 ansatte fra 7. juni 2031,</p>	SFDR ³⁰
God forretningskikk	<p>B11 – Domfellelser og bøter for korrupsjon og bestikkelser</p> <p>I tilfelle domfellelser og bøter i rapporteringsperioden skal foretaket oppgi antall domfellelser og samlet bøtebeløp som er ilagt for overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser.</p>	Referanseverdi- forordningen ³¹

²⁷ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088, ettersom de er utledet fra en obligatorisk indikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 9 i tabell I i vedlegg I til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Andel av farlig avfall og radioaktivt avfall").

²⁸ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088, og gjenspeiler en tilleggsindikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 2 i tabell 3 i vedlegg 1 til tilhørende delegert forordning med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Ulykkesfrekvens").

²⁹ Administratorer av referanseverdier skal offentliggjøre ESG-faktorer som er omfattet av forordning (EU) 2020/1816, som angitt ved indikatoren "Vektet gjennomsnittlig forhold mellom ulykker, personskader, dødsfall" i avsnitt 1 og 2 i vedlegg 2.

³⁰ Forordning (EU) 2019/2088 (SFDR), obligatorisk indikator nr. 12 i tabell 1 i vedlegg I ("Ujustert lønnsforskjell mellom kjønnene") og (EU) 2020/1816, referanseverdiforordning (EU), indikator "Vektet gjennomsnittlig lønnsforskjell mellom kjønnene" i avsnitt 1 og 2 i vedlegg II.

³¹ Referanseverdiforordning (EU) 2020/1816, indikator "Antall domfellelser og størrelsen på bøter for overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser" i avsnitt 1 og 2 i vedlegg II.

Detaljert modul		
Miljø	<p>Hensyn ved rapportering av klimagassutslipp i henhold til B3 (grunnmodul)</p> <p>Dersom foretaket i forbindelse med rapporteringen av utslipp innenfor scope 1 og 2 oppgir enhetsspesifikke opplysninger om utslipp innenfor scope 3 skal disse presenteres sammen med opplysningene som kreves i henhold til B3 – Energi og klimagassutslipp.</p>	<p>SFDR³²</p> <p>Referanseverdi- forordningen³³</p>
Miljø	<p>C3 – Mål for reduksjon av klimagassutslipp</p> <p>Dersom foretaket har fastsatt mål for reduksjon av klimagassutslipp skal det oppgi målene i absolutte verdier for utslipp innenfor scope 1 og 2. I tråd med avsnitt 50 til 53 ovenfor og dersom foretaket har fastsatt mål for reduksjon av utslipp innenfor scope 3, skal foretaket også oppgi mål for vesentlige utslipp innenfor scope 3. Det skal særlig opplyses om følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) målåret og verdien for målåret, (b) basisåret og verdien for basisåret, (c) enhetene som mål er fastsatt i, (d) andelen av scope 1, scope 2 og, hvis oppgitt, scope 3 som omfattes av målet, og (e) en liste over hovedtiltakene som planlegges gjennomført for å nå målene. <p>Dersom foretak som driver virksomhet i sektorer med høy klimapåvirkning³⁴ har vedtatt en omstillingsplan for begrenning av klimaendringer kan det gis opplysninger om denne, herunder en forklaring av hvordan denne bidrar til å redusere klimagassutslipp.</p> <p>Dersom foretaket driver virksomhet i sektorer med høy klimapåvirkning og ikke har en omstillingsplan for begrenning av klimaendringer, skal det oppgi hvorvidt, og i så fall når, det vil vedta en slik omstillingsplan.</p>	<p>SFDR³⁵</p> <p>Referanseverdi- forordningen³⁶</p> <p>EBAs pilar 3³⁷</p> <p>Referanseverdi- forordningen³⁸</p>

³² Forordning (EU) 2019/2088 (SFDR), obligatoriske indikatorer nr. 1 og 2 i tabell 1 i vedlegg I ("Klimagassutslipp", "Karbonavtrykk").

³³ Artikkel 5 (1), 6 og 8 (1) i forordning (EU) 2020/1816, referanseverdiforordningen.

³⁴ Sektorer med høy klimapåvirkning er de som er oppført i avsnitt A-H og L i NACE, som definert i vedlegg I til forordning (EF) nr. 1893/2006.

³⁵ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088 (SFDR), ettersom de er utledet fra en tilleggsindikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 4 i tabell II i vedlegg I til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Investeringer i selskaper uten tiltak for reduksjon av CO₂-utslipp").

³⁶ Disse opplysningene er i tråd med artikkel 6 i delegert kommisjonsforordning (EU) 2020/1818 (forordningen om standarder for referanseverdier for klimaomstilling).

³⁷ Disse opplysningene er i tråd med artikkel 449a i forordning (EU) nr. 575/2013, Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/2453, Mal 3: Bankportefølje – Overgangsrisiko i forbindelse med klimaendringer: Tilpasningsindikatorer

³⁸ Disse opplysningene er i tråd med artikkel 2 (1) i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/1119 (EUs klimalov), og med artikkel 2 i delegert kommisjonsforordning (EU) 2020/1818 (forordningen om standarder for referanseverdier for klimaomstilling).

<p>Miljø</p>	<p>C4 – Klimarisiko</p> <p>Dersom foretaket har identifisert klimarelaterte farer og klimarelaterte omstillingshendelser som skaper brutto klimarelaterte risikoer for foretaket skal det:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) kort beskrive disse klimarelaterte farer og klimarelaterte omstillingshendelser, (b) oppgi hvordan det har vurdert eiendelenes, virksomhetens og verdikjedens eksponering og følsomhet for disse farene og omstillingshendelsene, (c) oppgi tidshorizontene for identifiserte klimarelaterte farer og omstillingshendelser, og (d) oppgi hvorvidt det har truffet tiltak for tilpasning til klimaendringer i tilknytning til klimarelaterte farer og omstillingshendelser. <p>Foretaket kan opplyse om potensielle negative effekter av klimarisikoer som kan påvirke dets økonomiske resultater eller forretningsvirksomhet på kort, mellomlang eller lang sikt, og angi om det vurderer risikoen som høy, middels eller lav.</p>	<p>Referanseverdi- forordningen³⁹ EBA's pilar 3⁴⁰</p>
<p>Sosialt</p>	<p>C6 – Tilleggsopplysninger om egen arbeidsstyrke – Menneskerettighetspolicyer og -prosesser</p> <p>Foretaket skal besvare følgende spørsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Har foretaket atferdsregler eller menneskerettighetspolicy for egen arbeidsstyrke? (JA/NEI) (b) Hvis ja, omfatter disse: <ul style="list-style-type: none"> i. barnearbeid (JA/NEI), ii. tvangsarbeid (JA/NEI), iii. menneskehandel (JA/NEI), iv. diskriminering (JA/NEI), 	<p>Referanseverdi- forordningen⁴¹</p> <p>SFDR⁴²</p>

³⁹ Referanseverdiforordning (EU) 2020/1816, Vedlegg II: Miljøfaktorer som skal vurderes for referanseverdiens underliggende aktiva.

⁴⁰ EBA's pilar 3: ITS – Mal 5: Bankportefølje – Fysisk risiko i forbindelse med klimaendringer: Eksponeringer utsatt for fysisk risiko og EBA's pilar 3: ITS – Mal 2: Bankportefølje – Overgangsrisiko i forbindelse med klimaendringer: Lån med sikkerhet i fast eiendom – Sikkerhetens energieffektivitet.

⁴¹ Disse opplysningene støtter behovene til administratorer av referanseverdier for å offentliggjøre ESG-faktorer som er omfattet av forordning (EU) 2020/1816, som angitt ved indikatoren "Referanseporteføljens eksponering for selskaper uten retningslinjer for behørig aktsomhet i spørsmål som behandles i Den internasjonale arbeidsorganisasjonens grunnleggende konvensjoner nr. 1 til 8" i avsnitt 1 og 2 i vedlegg II.

⁴² Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088, ettersom de er utledet fra en obligatorisk indikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 11 i tabell I i vedlegg I ("Andel investeringer i selskaper som det er investert i som ikke har noen ordning for å overvåke at FNs Global Compact-prinsipper eller OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper overholdes eller noen ordning for klagebehandling knyttet til brudd på FNs Global Compact-prinsipper eller OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper") og av indikator nr. 5 i tabell III i vedlegg I ("Andel investeringer i selskaper som det er investert i som ikke har noen ordning for klagebehandling knyttet til ansettelsesforhold") og av indikator nr. 9 i tabell III i vedlegg I ("Andel investeringer i enheter uten menneskerettighetspolicy") til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer.

VSME-standarden

	<p>v. forebygging av ulykker (JA/NEI), eller</p> <p>vi. annet? (JA/NEI - hvis ja, spesifiser).</p> <p>Har foretaket en ordning for klagebehandling for egen arbeidsstyrke? (JA/NEI)</p>	
Sosialt	<p>C7 – Alvorlige negative menneskerettighetshendelser</p> <p>Foretaket skal besvare følgende spørsmål:</p> <p>(a) Har foretaket bekreftede hendelser i egen arbeidsstyrke i tilknytning til:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. barnearbeid (JA/NEI), ii. tvangsarbeid (JA/NEI), iii. menneskehandel (JA/NEI), iv. diskriminering (JA/NEI), eller v. annet? (JA/NEI - hvis ja, spesifiser). <p>(b) Hvis ja, kan foretaket beskrive hvilke tiltak som er truffet for å håndtere hendelsene beskrevet ovenfor.</p> <p>Kjenner foretaket til bekreftede hendelser som involverer arbeidere i verdikjeden, berørte lokalsamfunn, forbrukere og sluttbrukere? Hvis ja, spesifiser.</p>	<p>SFDR⁴³</p> <p>Referanseverdiforordningen⁴⁴</p>
God forretningskikk	<p>C8 – Inntekter fra visse sektorer og utelukkelse fra EUs referanseverdier</p> <p>Dersom foretaket har virksomhet i en eller flere av følgende sektorer, skal det oppgi sine relaterte inntekter i sektoren(e):</p> <p>(a) kontroversielle våpen (anti-personellminer, klyngeammunisjon, kjemiske våpen og biologiske våpen),</p>	<p>SFDR⁴⁵</p> <p>Referanseverdiforordningen⁴⁶</p>

⁴³ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088, ettersom de er utledet fra en obligatorisk tilleggsindikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 10 i tabell I i vedlegg I og ved indikator nr. 14 i tabell III i vedlegg I til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Manglende overholdelse av FNs Global Compact-prinsipper og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper" og "Antall identifiserte tilfeller av alvorlige spørsmål og hendelser knyttet til menneskerettigheter").

⁴⁴ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til administratorer av referanseverdier for å offentliggjøre ESG-faktorer som er omfattet av forordning (EU) 2020/1816, som angitt ved indikatoren "Antallet av referanseverdiens bestanddeler som er utsatt for sosiale overtredelser (absolutte tall og relativt tall dividert med alle referanseverdiens bestanddeler), som omhandlet i internasjonale traktater og konvensjoner, De forente nasjoners prinsipper og, dersom det er relevant, nasjonal rett" i avsnitt 1 og 2 i vedlegg II.

⁴⁵ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088, ettersom de er utledet fra en tilleggsindikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 14 i tabell I i vedlegg I til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Eksponering mot kontroversielle våpen (anti-personellminer, klyngeammunisjon, kjemiske våpen og biologiske våpen)").

⁴⁶ Artikkel 12(1) i referanseverdiforordning (EU) 2020/1818: "Administratorer av EUs Paris-tilpassede referanseverdier skal utelukke samtlige av følgende selskaper fra disse referanseverdiene: selskaper som er involvert i aktiviteter knyttet til kontroversielle våpen," og vedlegg II til referanseverdiforordning (EU) 2020/1816: "Vektet gjennomsnittlig prosentdel av referanseverdiens bestanddeler i sektoren for kontroversielle våpen."

VSME-standarden

	(b) dyrking og produksjon av tobakk,	EBAs pilar 3⁴⁷ Referanseverdi- forordningen⁴⁸
	(c) sektoren for fossilt brensel (kull, olje og gass) (dvs. at foretaket har inntekter fra leting, utgraving, utvinning, produksjon, bearbeiding, lagring, raffinering eller distribusjon, herunder transport, lagring og handel, av fossilt brensel som definert i artikkel 2 nr. 62 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1999 17), herunder en oppdeling av inntekter fra kull, olje og gass, eller	SFDR⁴⁹ EBAs pilar 3⁵⁰ Referanseverdi- forordningen⁵¹
	(d) kjemikalieproduksjon, dersom foretaket er produsent av plantevernmidler og andre landbrukskjemiske produkter.	SFDR⁵² EBAs pilar 3⁵³
	Foretaket skal oppgi hvorvidt det er utelukket fra noen av EUs Paris-tilpassede referanseverdier, som beskrevet i veiledningens avsnitt 241.	EBAs pilar 3⁵⁴ Referanseverdi- forordningen⁵⁵

⁴⁷ EBAs pilar 3: Mal 1: Bankportefølje – Overgangsrisiko i forbindelse med klimaendringer: Selskaper innen produksjon av tobakksprodukter som er utelukket fra EUs Paris-tilpassede referanseverdier i samsvar med artikkel 12.1 d) til g) og i samsvar med artikkel 12.2 i forordningen om standarder for referanseverdier for klimaomstilling.

⁴⁸ Disse opplysningene støtter behovene til administratorer av referanseverdier for å offentliggjøre ESG-faktorer som er omfattet av forordning (EU) 2020/1818 som fastsatt i artikkel 12.1 b) og vedlegg II til referanseverdiforordning (EU) 2020/1816: "Vektet gjennomsnittlig prosentdel av referanseverdiens bestanddeler i tobakkssektoren".

⁴⁹ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088, ettersom de er utledet fra en tilleggsindikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 4 i tabell I i vedlegg I til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Eksponering mot selskaper som driver virksomhet i sektoren for fossilt brensel").

⁵⁰ EBAs pilar 3: Mal 1: Bankportefølje – Overgangsrisiko i forbindelse med klimaendringer: Selskaper i gruve- og steinbruddindustrien som er utelukket fra EUs Paris-tilpassede referanseverdier i samsvar med artikkel 12.1 d) til g) og i samsvar med artikkel 12.2 i forordningen om standarder for referanseverdier for klimaomstilling.

⁵¹ Artikkel 12(1) til referanseverdiforordning (EU) 2020/1818.

⁵² Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088, ettersom de er utledet fra en tilleggsindikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 9 i tabell II i vedlegg I til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Investeringer i selskaper som produserer kjemikalier").

⁵³ EBAs pilar 3: Mal 1: Bankportefølje – Overgangsrisiko i forbindelse med klimaendringer: Selskaper i gruve- og steinbruddindustrien som er utelukket fra EUs Paris-tilpassede referanseverdier i samsvar med artikkel 12.1 d) til g) og i samsvar med artikkel 12.2 i forordningen om standarder for referanseverdier for klimaomstilling.

⁵⁴ Dette opplysningskravet er i samsvar med kravene i Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/2453 – Mal 1 for overgangsrisiko i forbindelse med klimaendringer.

⁵⁵ Dette opplysningskravet er i tråd med artikkel 12.1 i delegert kommisjonsforordning (EU) 2020/1818 (forordningen om standarder for referanseverdier for klimaomstilling).

VSME-standarden

God forretningsskikk	C9 – Kjønnfordeling i styringsorgan Dersom foretaket har et styringsorgan, skal det oppgi dets kjønnfordeling.	SFDR⁵⁶ Referanseverdi- forordningen⁵⁷
-------------------------	--	--

⁵⁶ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til finansmarkedsdeltakere som er omfattet av forordning (EU) 2019/2088, ettersom de er utledet fra en tilleggsindikator for de viktigste negative påvirkningene som fastsatt ved indikator nr. 13 i tabell I i vedlegg I til delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1288 av 6. april 2022 om utfylling av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/2088 med hensyn til regler om offentliggjøring av opplysninger om bærekraftige investeringer ("Kjønnfordeling i styret").

⁵⁷ Disse opplysningene støtter informasjonsbehovene til administratorer av referanseverdier for å offentliggjøre ESG-faktorer som er omfattet av delegert kommisjonsforordning (EU) 2020/1816 av 17. juli 2020 om utfylling av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1011, som angitt ved indikatoren "Vektet gjennomsnittlig forhold mellom kvinnelige og mannlige styremedlemmer" i avsnitt 1 og 2 i vedlegg II.